

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FAKULTA FILOZOFICKÁ
KATEDRA POLITOLOGIE A EVROPSKÝCH STUDIÍ

Tamara Podivínská

Zahraniční politika USA vůči Ruské federaci v éře Baracka H. Obamy

Bakalářská práce

Vedoucí práce

Mgr. Markéta Žídková Ph.D., M.A.

OLOMOUC 2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně na základě uvedené literatury.

V Olomouci dne

.....

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Markétě Žídkové Ph.D., M.A. za cenné rady, odborné připomínky a vstřícnost při vedení této bakalářské práce.

Obsah

Úvod.....	5
1 Aktéři zahraniční politiky USA.....	9
1.1 Role prezidenta při vytváření zahraniční politiky USA.....	10
1.2 Další aktéři zahraniční politiky	12
1.2.1 Národní bezpečnostní rada, poradce pro národní bezpečnost a jejich role při vytváření zahraniční politiky USA.....	12
1.2.2 Ministerstvo zahraničí a jeho úloha v zahraniční politice	13
1.2.3 Viceprezidentova role v zahraniční politice	15
1.2.4 Role Kongresu USA při procesu vytváření americké zahraniční politiky	16
2 Pokus o zlepšení vztahů USA a Ruské federace v prvním období prezidenta Baracka H. Obamy.....	18
2.1 Nástup Baracka Obamy do úřadu prezidenta USA a cesta k „resetu“ vztahů mezi USA a Ruskou federací.....	18
2.2 Limity spolupráce USA a Ruské federace	24
3 Zhoršení vztahů USA a Ruské federace během druhého období prezidenta Baracka H. Obamy.....	29
3.1 Vliv návratu Vladimira Putina do úřadu prezidenta na Obamovu strategii vůči Ruské federaci.....	29
3.2 Vliv konfliktu na Ukrajině na americkou zahraniční politiku vůči Ruské federaci	33
3.3 Zhodnocení Obamovy zahraniční politiky vůči Rusku a její kritika odborníky	36
Závěr.....	40
Literatura.....	43
Abstrakt.....	60
Abstract.....	60

Úvod

Spojené státy americké jsou významný geopolitický hráč, jehož zahraniční politika ovlivňuje v dnešním globalizovaném světě celé mezinárodní společenství. Americká zahraniční politika je tématem, kterým se zabývalo již mnoho autorů a bylo o ní napsáno velké množství monografií a odborných textů. Většina amerických prezidentů si ve svém funkčním období vytyčila zahraničně politický cíl, kterého chtěla dosáhnout. Například Ronald Reagan usiloval o zničení Sovětského svazu a hrozby komunismu. Nebo George W. Bush, který v průběhu svého funkčního období, po událostech 11. září 2001 vyhlásil válku terorismu.

V průběhu své předvolební kampaně Barack H. Obama avizoval, že jedním z cílů jeho zahraniční politiky bude zlepšení vztahů s Ruskou federací. Ty byly poškozeny za období vlády prezidenta George W. Bushe, který tuto funkci zastával před prezidentem Obamou. Zásadně se vztahy mezi USA a Ruskem zhoršily na konci Bushova prezidentství, a to válkou v Gruzii v srpnu 2008. Bush během tohoto konfliktu otevřeně odsuzoval chování a kroky Ruska. Naopak Demokratická strana kritizovala republikánského prezidenta Bushe, že se nesnaží situaci uklidnit, ale ještě více ji vyhrocuje. Tento konflikt ovlivnil vztahy mezi Washingtonem a Moskvou v době, kdy Obama nastupoval do úřadu prezidenta.

Již během své prezidentské kampaně Obama vyjádřil svůj zájem o zlepšení vztahů s Ruskem. V té době se Dimitrij A. Medveděv stal prezidentem Ruské federace a tuto funkci zastával až do roku 2012, kdy jej opět vystřídal Vladimir Putin. Obama doufal, že v Medveděvovi najde partnera, s nímž bude snížení napětí mezi USA a Ruskem možné. Zdálo se, že na rozdíl od svého předchůdce Putina, není Medveděv tolik ovlivněn předsudky a stereotypy z dob studené války, a toho chtěl Obama využít. Bohužel tehdy si pravděpodobně ještě ani on ani jeho administrativa nebyli plně vědomi toho, jak velký je vliv tehdy bývalého prezidenta Putina, který v té době zastával funkci předsedy vlády. Jedním z prvních kroků ke zlepšení atmosféry mezi USA a Ruskem bylo započetí vyjednávání, která měla vést k podpisu nové odzbrojovací smlouvy. Jednání proběhla úspěšně a vedla k dohodnutí se na nové Smlouvě o snížení počtu strategických zbraní (*New START*). Tato dohoda byla podepsána prezidenty USA a Ruské federace v Praze v roce 2010 a měla být symbolickým znovunastartováním vztahů mezi nimi.

USA dlouhodobě usilují o snižování počtu jaderných zbraní a nová odzbrojovací dohoda byla jedním z hlavních cílů Obamovy zahraniční politiky. Jedním z faktorů, které vedly Ruskou federaci k podpisu této smlouvy, byla obtížná ekonomická situace, ve které se v té době nacházela. Obama si také ovšem dobře uvědomoval, že ke zlepšení vztahů s Ruskem, bude muset učinit jisté ústupky. Příkladem může být zmírnění kritiky nedemokratičnosti ruského politického systému. Důležitý byl také fakt, že na rozdíl od některých svých předchůdců nepodporoval Obama rozšiřování Severoatlantické aliance (NATO) v blízkosti území Ruské federace.

Bakalářská práce se zabývá událostmi, které proběhly v časovém období mezi lety 2008 až 2016. Obama se stal prezidentem až začátkem roku 2009, ale již před tím než byl do funkce zvolen, oznámil, že bude chtít vůči Rusku zaujmout jinou strategii než jeho předchůdce prezident Bush. Tato práce se bude zabývat oběma obdobími, kdy Obama zastával funkci prezidenta, a skončí začátkem roku 2017, kdy zakončil své druhé volební období a do úřadu prezidenta USA nastoupil Donald J. Trump. Primárním cílem této bakalářské práce je analyzovat americkou zahraniční politiku vůči Ruské federaci v prezidentské éře Baracka H. Obamy.

Z metodologického hlediska práce využívá metody deskripce a metody analýzy. Metoda první je využívána v celé práci a metoda druhá je použita ve druhé a ve třetí kapitole práce. Hlavní výzkumnou otázkou této práce je „*Jaká byla zahraniční politika vůči Ruské federaci během prezidentství Baracka H. Obamy?*“. Autorka nejdříve nastiňuje, jakým způsobem se vyvíjela zahraniční politika USA vůči Ruské federaci během událostí, které měly determinující vliv na přístup Baracka Obamy k Rusku. Dále autorka představuje analýzu předestřenou odborníky na americkou zahraniční politiku a mezinárodní vztahy.

Předkládaná práce je rozdělena do tří kapitol. První kapitola představuje hlavní aktéry americké zahraniční politiky. Druhá a třetí kapitola se zabývají významnými událostmi, které měly vliv na politiku k Rusku, a zjišťuje, jaká byla strategie prezidenta Obamy vůči Ruské federaci. Součástí poslední kapitoly je také hodnocení Obamovy zahraniční politiky USA odborníky na tuto problematiku. Cílem úvodní kapitoly je vysvětlit roli jednotlivých aktérů, o kterých bude práce dále mluvit v analytické části. Kapitola se zaměřuje na nejdůležitější aktéry, kteří vytvářejí a ovlivňují zahraniční politiku USA. Mezi tyto představitele patří prezident, viceprezident, ministr zahraničí,

poradce pro národní bezpečnost, Národní bezpečnostní rada USA, a v neposlední řadě Kongres USA. Kapitola dále nastíní, jak jsou vzájemně propojeni, a jak se ovlivňují či naopak omezují.

Druhá kapitola se zabývá prvním volebním obdobím prezidenta Obamy. Cílem této kapitoly je v dílčích podkapitolách odpovědět na otázky „*Jaký byl motiv prezidenta Obamy k resetu vztahů USA a Ruska?*“ a „*Jaké byly limity resetu vztahů USA a Ruské federace?*“. V první podkapitole práce představuje Obamovu vizi pro zahraniční politiku vůči Rusku, dále se věnuje „resetu“ vztahů mezi oběma zeměmi a zkoumá, jaké faktory vedly prezidenta Obamu ke snaze o zlepšení vztahů mezi USA a Ruskem a k podpisu dohody *New START*. Cílem druhé podkapitoly je zhodnotit jaké byly limity spolupráce mezi USA a Ruskem, a které události vztahy komplikovaly. Zde bude představeno, jak na tyto situace prezident Obama reagoval, a jak jeho kroky hodnotili odborníci. Zkoumána bude mimo jiné otázka Libye, jejíž následky měly vliv na omezenou spolupráci USA a Ruska při pokusu o řešení konfliktu v Sýrii. Tyto konflikty byly vybrány, neboť právě na nich mnozí odborníci demonstrují, jaké limity měla spolupráce USA a Ruska

Třetí kapitola analyzuje druhé období prezidenta Obamy a události, které vedly k současné napjaté atmosféře. První podkapitola zkoumá, jaký měl vliv návrat Vladimira Putina do funkce prezidenta Ruské federace na spolupráci mezi USA a Ruskem, a jak budoucnost další spolupráce tehdy viděli odborníci na mezinárodní vztahy. Druhá podkapitola se zabývá Ukrajinou a otázkou anexe Krymu, protože právě tento konflikt měl zcela zásadní následky pro vztahy USA a Ruska. Tato část hodnotí, jaký vliv měla ukrajinská krize na zahraniční politiku USA vůči Rusku, a jak americká zahraniční politika reagovala na referendum o připojení Krymu k Ruské federaci a následnou eskalaci konfliktu na východě Ukrajiny. Dále podkapitola představí, jak odborníci hodnotili kroky Obamovy administrativy během ukrajinského konfliktu. Poslední podkapitola této práce hodnotí celkově Obamovu zahraniční politiku vůči Rusku. Zaměří se tedy na jeho strategii, úspěchy a selhání. Předloží názory odborníků a závěry jejich analýz.

Práce čerpá z primárních zdrojů, jako jsou například Ústava Spojených Států amerických, text smlouvy *New START* nebo dokumentu *National Security Strategy 2010*. Jedná se o zprávu, kterou vydává prezident na začátku svého období a představuje výzvy,

kterým čelí americká národní bezpečnost. V ní nastiňuje své plány, jakým způsobem se je chystá řešit. Dále práce využívá proslovů členů Obamovy administrativy jako autentického vyjádření k nejrůznějším tématům. Tyto primární zdroje jsou dále doplněny o sekundární literaturu. Práce využívá článků z odborných periodik, jako jsou například *Foreign Affairs*, *Foreign Policy*, *The Economist*, *Politico*, *The International New York Times*, *The Financial Times*, *Washington Post*, *Time*, *The Reuters* nebo *The Moscow Times*. Čerpá také analýzy z nejrůznějších think-tanků, jako jsou například *The Brookings Institution*, *The Heritage Foundation* nebo *Carnegie Endowment for International Peace*. Práce pracuje s články uznávaných expertů, jako jsou Dmitri Trenin, Angela Stent, Ariel Cohen nebo s rozhovory s nimi. Předkládaná práce dále představuje hodnocení uznávaných odborníků na problematiku zahraniční politiky a mezinárodních vztahů, jako jsou například profesor Stephen Walt, John Mearsheimer, Noam Chomsky nebo Steven Pifer.

V monografii *US Foreign Policy after the Cold War*, kterou práce využívá v první kapitole, se Fraser Cameron, uznávaný odborník na americkou zahraniční politiku, věnuje problematice aktérů zahraniční politiky USA a tomu, jak se navzájem ovlivňují. Práce čerpá dále například z monografie *Weapons of Mass Destruction: The Search for Global Security*, kterou napsali Joseph Suracusa a Aiden Warren. Tato kniha výborně vysvětluje problematiku jaderných zbraní, a jak lze k tématu odzbrojování přistupovat.

Autorka také pracuje s knihou *Contemporary Cases in U.S. Foreign Policy: From Terrorism to Trade* a kapitolou „Hitting the Russian Reset Button: Why is Cooperation So Hard?“, ve které Ralph Carter a James Scott představují kroky, které vedly ke spolupráci Ruska a USA na začátku Obamova prezidenství. Vynikající shrnutí Obamovy zahraniční politiky vůči Ruské federaci nabízí v knize *Prezidentství Baracka Obamy: naplněné vize?* kapitola „Obamova politika vůči Rusku: od resetu po rekalibrace“, kterou napsal Jan Fojtek. V této kapitole se autor věnuje vývoji vztahu mezi USA a Ruskem. Bary Rubin v knize *Secrets of State: The State Department and the Struggle Over U. S. Foreign Policy* vysvětluje, jací aktéři a jak ovlivňují zahraniční politiku USA.

1 Aktéři zahraniční politiky USA

Cílem této kapitoly je představit hlavní aktéry zahraniční politiky USA. Tito aktéři se objeví v další analytické části práce, a proto tato kapitola nastíní, jaká je jejich role a význam při vytváření zahraniční politiky. První podkapitola se věnuje roli prezidenta. Ten určuje agendu a směr zahraniční politiky. Vybírá si témata, jimiž se bude zabývat, a ke kterým svou osobou přivede pozornost. Také reaguje na nastalé události a řeší krize. Tato podkapitola mimo jiné zkoumá, jaké faktory mohou ovlivnit prezidenta při výběru agendy a jak na něj působí další instituce a aktéři, ať už se jedná o Kongres, nebo o média či veřejné mínění. Druhá podkapitola se zabývá dalšími aktéry, kteří vytváří či ovlivňují zahraniční politiku. Mezi ty patří Ministerstvo zahraničí, viceprezident, Národní bezpečnostní rada a Kongres USA.

Prezident sice zastává nejdůležitější roli, ale jsou další aktéři, kteří se různým způsobem na zahraniční politice podílejí. Ministerstvo zahraničí (*State Department*) není jediná složka vlády, jež ovlivňuje zahraniční politiku a jeho postavení a vliv závisí z velké míry na vztahu mezi ministrem zahraničí a prezidentem. Právě prezident určuje, kterým směrem se bude zahraniční politika ubírat. Ačkoliv prezident zastává nejdůležitější roli při tvorbě zahraniční politiky, je v mnoha ohledech závislý na Národní bezpečnostní radě, která mu poskytuje rady a informace. Po 11. září 2001 vzrostla také role FBI (*Federal Bureau for Investigation*), Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva obrany a nově zřízeného Ministerstva pro vnitřní bezpečnost (Cameron 2005: 35–36). Zahraniční politiku vytváří a následně modifikuje mnoho výkonných složek a agentur. Kromě těch oficiálních se zahraniční politiku USA snaží ovlivňovat také méně viditelné organizace, mezi které patří lobby, mezivládní organizace (IGOs), mezinárodní nevládní organizace (INGOs), nadnárodní korporace a samozřejmě jiné země. Právě tyto hráči mezi sebou svádí boj o vliv na prezidenta, jehož role je v této oblasti zásadní (Pease 2012: 3–5). Jeho rozhodnutí jsou nicméně ovlivňována mnoha aktéry a především informacemi, jenž má k dispozici.

Tito další aktéři vyvíjejí na vládu tlak, aby zohlednila jejich stanoviska. Jejich role a vliv neustále rostou a rozdělení na domácí politiku a zahraniční politiku se podle některých odborníků stává méně významné. Ovšem nejsou to pouze tyto aktéři, kteří se o výstup zahraniční politiky zajímají. Dále je rozebírána a probírána jak elitami, tak velmi často i širokou veřejností, a to i v zahraničí. Nutné je také vzít v potaz, že po teroristických

útocích 11. září 2001 prezidentova role jako vrchního velitele ozbrojených sil v zahraniční politice vzrostla (Oueslati 2014: 472–481). To není nic, co by se nestalo již v minulosti, tento jev je možné sledovat ve většině případů, kdy byla země ve válce či měla veřejnost pocit, že je její bezpečnost v ohrožení.

1.1 Role prezidenta při vytváření zahraniční politiky USA

Cílem této podkapitoly je představit roli prezidenta v kontextu zahraniční politiky USA. Tato podkapitola vysvětlí, jak je prezidentův vliv na zahraniční politiku ukotven v Ústavě USA. Prezident je nejdůležitějším a také nejviditelnějším aktérem zahraniční politiky, protože má velký vliv na její agendu a směr, kterým se bude ubírat (Rubin 1987: 7). Kromě oficiálních zdrojů zvažuje prezident také informace, jenž mu poskytují blízcí poradci, viceprezident, rodinní příslušníci či přátelé. Ti také mohou ovlivnit prezidentovo rozhodnutí. Odborníci se domnívají, že jsou různé faktory, které mají vliv na to, jak si prezident vybírá zahraniční agendu. Právě teorie odborníků na americkou zahraniční politiku, jako jsou Lydia Andrade, Garry Young, Jeffrey Peake, George Edwards nebo Dan Wood, prezentují analýzy zdroje vlivu na prezidentovu zahraniční politiku.

Základní dokument určující roli prezidenta v zahraniční politice USA je Ústava USA. Prezident jako zástupce federální vlády vytváří vztahy s cizími státy (Del Monte, Lazarou 2017). Podle Ústavy je prezident „*vrchním velitelem armády a námořnictva USA*“ (Ústava USA) a „*má právo s radou a souhlasem Senátu uzavřít mezinárodní dohody*“ (Ústava USA). Ačkoliv dává Ústava prezidentovi velké pravomoci, není jeho moc neomezená. Lze tedy konstatovat, že Ústava zaručuje, aby se při vytváření zahraniční politiky, do procesu zapojilo více aktérů, kteří zastupují různé názory a zájmy (Peterson 1994: 219). Zahraniční politika USA tedy funguje na principu brzd a rovnovah.

Prezidentova autorita při vytváření zahraniční politiky je ovlivňována dalšími faktory kromě Ústavy. Různí odborníci se domnívají, že prezidentova rozhodnutí mohou být ovlivněna mnoha faktory (Andrade, Young 1996: 591–605, Peake 2001: 69–86, Edwards, Wood 1999: 327–344). Lydia Andrade a Garry Young, odborníci na mezinárodní vztahy, zkoumají, jaké faktory mají vliv na prezidenta při výběru agendy (Andrade, Young 1996: 591). Jako první faktor analyzují vliv souhlasu veřejnosti s kroky prezidenta a důvěru v jeho úřad. Zde autoři zjistili, že pokud je důvěra prezidenta nízká

kvůli problémům v domácí politice, může se prezident pokusit odvést zájem veřejnosti tím, že se více zaměří na zahraniční politiku (Andrade, Young 1996: 594). Další proměnná, která je zkoumána, je vliv prezidenta v Kongresu. Zde se autoři domnívají, že na rozdíl od domácí politiky, kde je vztah prezidenta a Kongresu velmi důležitý, se prezident v zahraniční politice těší větší nezávislosti a autonomii (Andrade, Young 1996, Peake 2001). Proto pokud bude mít prezident malý vliv na Kongres, bude se více zaměřovat na zahraniční než na domácí politiku, protože v záležitostech zahraniční politiky má větší svobodu (Andrade, Young 1996). Jako další významné faktory, jež prezidenta ovlivňují, vidí Andrade a Young „*události v mezinárodním prostředí, které mohou ohrozit zájmy USA, blížící se volby, a to jak dlouho je prezident v úřadu*“ (Andrade, Young 1996: 595–597). Jeffrey Peake, politolog, jež se specializuje na role prezidenta a Kongresu v zahraniční politice, dochází k závěru, že záleží především na významu problému a jak moc ovlivňuje zájmy a bezpečnost USA. Překvapivě se ukazuje, že prezident je úspěšnější v případech, že se zaměří na méně významné záležitosti. Pokud se ovšem jedná o události, které mohou mít vliv na zájmy USA, musí jim prezident věnovat pozornost a upřednostnit je před vlastní agendou (Peake 2001: 69–86). Na názory těchto odborníků navazují také profesori politologie George Edwards a Dan Wood. Ti se ovšem naopak domnívají, že prezident spíše reaguje na vnější podněty ze strany médií a podle nich určuje svou agendu (Edwards, Wood 1999: 327–344). Tito odborníci tedy pracovali s hypotézou, že prezident je při výběru agendy ovlivňován různými faktory.

Média mají tedy poměrně velký vliv na prezidenta a ten se samozřejmě snaží působit zpět na média. K tomu využívá nejrůznějších nástrojů. Pořádá například tiskové konference, poskytuje rozhovory nebo vydává tiskové zprávy (Edwards, Wood 1999: 327–344). Může být ovšem problematické zjistit, nakolik jsou tyto kroky efektivní. Nejvýznamnějším projevem prezidenta, kdy má možnost promluvit o určité problematice a nastolit tím agendu, je projev o stavu Unie (*State of the Union*). Právo pronést každý rok projev o stavu Unie je ukotveno ve třetím oddílu článku II Ústavy (Ústava USA). Jedná se o projev, který připoutá největší pozornost, a to jak amerických, tak zahraničních médií.

Zjištění této podkapitoly potvrzují, že je prezident velmi významná figura zahraniční politiky. Ačkoliv se autoři zcela neshodují na tom, jak moc je v zahraniční politice nezávislý, většina se shoduje na tom, že je mnoho faktorů, které mají na tuto

nezávislost vliv a mohou ji jistým způsobem omezovat, ať už se jedná o Kongres, média či veřejné mínění. Stejně tak ale může i prezident působit zpět na Kongres či média. Autoři také přicházejí s myšlenkou, že i vnější faktory, jako události v mezinárodním prostředí, mohou mít na prezidentovu zahraniční politiku vliv. Edwards a Wood se naopak domnívají, že prezident při výběru své agendy pouze reaguje na témata, která zaujala média a veřejnost. Způsobů, jak prezident informuje o své agendě, je mnoho. Patří sem tiskové zprávy, hlášení, projevy, dopisy, tiskové konference a v neposlední řadě také *State of the Union*.

1.2 Další aktéři zahraniční politiky

Tato podkapitola se věnuje dalším aktérům, kteří se různými způsoby podílejí na zahraniční politice. Představuje, zaprvé, jak mezi sebou tyto aktéři spolupracují. Zadruhé zkoumá, jaká je jejich role vůči prezidentovi. Ačkoliv jejich role nikdy nebude v zahraniční politice tak významná jako ta prezidentova, mohou na ni mít značný vliv.

1.2.1 Národní bezpečnostní rada, poradce pro národní bezpečnost a jejich role při vytváření zahraniční politiky USA

Národní bezpečnostní rada (*NSC: National Security Council*) je mnoha odborníky označována za uskupení, které má na zahraniční politiku velmi podstatný vliv. Tato rada byla vytvořena na základě zákona přijatého v roce 1947 (U.S. Department of State). Hlášení připravují zaměstnanci NSC, kteří podávají zprávy poradci pro národní bezpečnost, jehož úkolem je informovat prezidenta o zjištěních NSC (Cooper 2009). Jednáním NSC předsedá prezident (Cameron 2005: 40–42). S výměnou prezidentů se také měnila její agenda a byla rozšiřována o další členy. Během administrativy Baracka Obamy ji tvořil viceprezident, ministr zahraničí, ministr obrany, ministr financí, asistent prezidenta pro záležitosti národní bezpečnosti, předseda sboru náčelníků štábu, asistent prezidenta pro ekonomickou politiku a šéf kanceláře prezidenta (The White House). Status poradce NSC má také ředitel Ústřední zpravodajské služby (*CIA: Central Intelligence Agency*). Prezident může k jednání přizvat další osoby jako neformální poradce. K dispozici jsou NSC také poradci ze CIA a příslušných ministerstev. (Hammond 1960: 903). Vzhledem ke svému meziagenturnímu charakteru má za úkol plánovat, monitorovat a podávat zprávy (tamtéž). NSC je tedy významným poradním orgánem, který má za úkol koordinovat informace od ostatních agentur.

Ačkoliv není role poradce pro národní bezpečnost definována v žádném zákoně, je jeho vliv významný. Jeho agenda někdy zasahuje do agendy ministra zahraničí, což může vést ke sporům a napětí mezi nimi (Franck 1980: 634). Poradce pro národní bezpečnost není odpovědný Kongresu, ale pouze prezidentovi, což vyvolává v Kongresu nevoli. Jeho úkolem je informovat prezidenta, podávat mu hlášení a hájit kroky administrativy před veřejností (tamtéž). Při řešení problému musí být zváženy všechny možnosti a je úkolem poradce pro národní bezpečnost, aby vyjednával se všemi složkami, než přednese doporučení prezidentovi. Toto doporučení by mělo být v souladu s politickou agendou prezidenta a zároveň kompromisem mezi všemi příslušnými výkonnými složkami, což není jednoduchý úkol (Cameron 2005: 43–45). Dále je poradce prezidentovi k dispozici při jednání s představiteli cizích států a může také jednat se svým zahraničním protějškem (tamtéž). Poradce pro národní bezpečnost informuje prezidenta o aktuálních hrozbách, poskytuje mu informace, denní hlášení a může mu pomáhat také při jednání s představiteli cizích států.

1.2.2 Ministerstvo zahraničí a jeho úloha v zahraniční politice

Úkolem Ministerstva zahraničí je koordinovat zahraniční politiku a úkolem jeho ministra je radit prezidentovi. Zde je patrné, že se role Ministerstva zahraničí částečně překrývá s rolí NSC, takže není překvapující, že mezi těmito institucemi může docházet ke sporu. Stejně tak by Ministerstvo rádo bylo koordinátorem mezi agenturami při vytváření a implementaci zahraniční politiky, ale i zde je NSC silný konkurent. (Cameron 2005:45–46) Poradce pro národní bezpečnost ovšem není jediný vysoký úředník, se kterým se může ministr zahraničí dostat do konfliktu kvůli nejasnému rozdělení pravomocí či jejich překrývání. Konflikt s ministrem obrany může nastat, pokud se jedná o otázku, jež se týká jak bezpečnosti státu, tak diplomacie.

Stejně jako u většiny vysoce postavených úředníků i vliv ministra zahraničí je z velké části závislý na jeho osobním vztahu s prezidentem. Prezident si za svého ministra zahraničí vybírá obvykle osobu, která má zkušenosti se zahraniční politikou, důvěřuje jí a zároveň má jistotu, že ji dokáže kontrolovat. Snaží se vybrat osobnost, jež svým respektem a charismatem dodá Ministerstvu na vážnosti (Cameron 2005: 46–47). Jeho hlavní úkol je být zprostředkovatelem mezi diplomaty v zahraničí a představitelem zahraniční politiky v USA.

Ministerstvo zahraničí má za úkol shromažďovat informace od svých diplomatů, kteří sledují politické dění a ekonomickou situaci. Jmenování ministra zahraničí podléhá souhlasu Senátu, ale odpovědný je především prezidentovi. Vliv může mít nejen na zahraniční politiku, ale také například na obchodní politiku. (Rubin 1987: 7–8) Organizace Ministerstva zahraničí má pyramidovou strukturu, na jejímž vrcholu je ministr. Hned pod ním je zástupce ministra a pět zástupců ministra. Kontroverzní je způsob, jakým jsou diplomaté voleni. (Cameron 2005: 48–50). Ti jsou často vybíráni z těch, kteří přispěli prezidentovi na kampaň.

Kandidát na post ministra zahraničí musí projít slyšením před Senátem. Senát podle Ústavy schvaluje osobu, kterou prezident nominuje na ministra. Ve druhém oddílu článku II stojí: *„Prezident má pravomoc na doporučení a se souhlasem Senátu uzavírat smlouvy, jestliže budou schváleny nejméně dvěma třetinami přítomných senátorů; navrhuje velvyslance, jiné zástupce státu a konzuly, soudce Nejvyššího soudu a všechny ostatní úředníky Spojených států, jejichž dosazení není Ústavou upraveno jinak a jejichž úřad bude zřízen zákonem, a podle doporučení a se souhlasem Senátu tyto úřady obsazuje; Kongres však může zákonem svěřit obsazování nižších úřadů samotnému prezidentovi, soudům a vedoucím departmentů, jestliže to uzná za vhodné.“* (Hamilton, Jay, Madison: 2004: 494). Stejně je tomu u ministra zahraničí.

Jako příklad tohoto procesu lze uvést dosazení Hillary Clintonové na post ministryně zahraničí v Obamově první administrativě. Senátorka Hillary Clintonová musela být jako každý kandidát na post ministra schválena Senátem. Tomuto schválení předchází slyšení kandidáta před senátním výborem pro zahraniční vztahy, ve kterém jsou kandidátovi kladeny otázky týkající se nejen zahraniční politiky, ale například také jeho/její integrity kandidáta. Clintonová během slyšení uvedla, že je třeba, aby USA v zahraniční politice využívaly tzv. *„smart power“*. Dle jejího názoru je nutné v zahraniční politice používat nástroje diplomatické, politické, vojenské, právní i kulturní (Clintonová citována in NPR 2009). Ačkoliv v době, kdy byla Clintonová sama kandidátkou na prezidenta, nesouhlasila s některými názory prezidenta Obamy na zahraniční politiku, ve chvíli, kdy byla nominována na post ministra zahraničí v jeho kabinetu, musely jít tyto rozpory stranou (Lewis 2009). Jako bývalá první dáma a senátorka měla Clintonová dostatek politických zkušeností, aby post ministryně zahraničí zvládla. K otázce Ruské federace zmínila, že záměrem této administrativy bude spolupracovat s Ruskem s cílem udržení jeho podpory smlouvy START, jejíž platnost

měla na konci roku 2009 skončit. Dále hodlala jednat s Ruskem na dalším snižování počtu jaderných zbraní v budoucnosti. Z této části projevu lze usoudit, že Clintonová a Obama vnímali Rusko jako partnera, se kterým je v otázkách jaderných zbraní nutné jednat. Zde vidíme náznaky toho, že jejich přáním bylo zmenšování jaderného arzenálu (Clintonová citována in NPR 2009). Dle jejího projevu před Senátem lze tedy vydedukovat, že hlavním cílem bylo spolupracovat s Ruskou federací na snižování počtu jaderných zbraní a i v dalších oblastech.

Během slyšení před Senátem kandidát nastíní své cíle v zahraniční politice a odpovídá na otázky, které mu jsou kladeny. Republikánský senátor z Texasu John Cornyn zdržel potvrzení Clintonové do funkce kvůli otázkám spojeným s financováním nadace Billa Clintona (Murray, Kane 2009). Zde je možné vidět, že ačkoliv Republikánská strana v Senátu neovládala většinu, snažila se nejrůznějšími způsoby prosazovat své názory. V hlasování byla nominace Hillary Clintonové schválena 94 hlasy pro, 2 hlasy proti a 2 senátoři se hlasování zdrželi. Demokratická strana měla v Senátu většinu, takže slyšení proběhlo úspěšně bez žádných závažnějších problémů (U.S. Senate 2009). Lze ovšem předpokládat, že pokud by republikáni ovládali většinu v Senátu, tak by slyšení kandidáta bylo více zdlouhavé.

Shrme-li zásadní informace, Ministerstvo zahraničí má za úkol koordinovat zahraniční politiku, poskytovat informace prezidentovi a zpracovávat informace od svých diplomatů v zahraničí. V některých těchto úkolech je mu NSC i Ministerstvo konkurentem, protože pravomoci a úkoly těchto orgánů se mohou překrývat. Z tohoto důvodu může mezi nimi dojít ke konfliktu. Stejně jako tomu bylo u poradce národní bezpečnosti i možnosti ministra zahraničí je z velké části závislá na jeho vztahu s prezidentem.

1.2.3 Viceprezidentova role v zahraniční politice

Na první pohled by se dalo říci, že viceprezident zastává významnou funkci. Pokud by prezident nebyl schopen zastávat svůj úřad, nahradil by jej právě on (Ústava USA). V tomto ohledu nelze význam viceprezidenta zpochybňovat. Ovšem jeho důležitost v oblasti zahraniční politiky je poměrně malá. V této části je představeno, jak se význam viceprezidenta v zahraniční politice měnil a co ovlivňuje viceprezidentův vliv na zahraniční politiku.

V zahraniční politice získal větší význam viceprezident až po konci druhé světové války. Byl to prezident Truman, který se rozhodl, že se bude viceprezident účastnit schůzí Národní bezpečnostní rady (Kengor 2000: 175–176). Jednalo se o jeden z nejviditelnějších kroků, jak působnost viceprezidenta v zahraniční politice rozšířit, ale nebyl jediný. Úspěchem ve druhé světové válce se rozšířila agenda zahraniční politiky, čímž se stala časově náročnější (tamtéž). To pravděpodobně vedlo k většímu zapojení viceprezidenta do zahraniční politiky.

Každý viceprezident je jinak aktivní v zahraniční politice a někteří se dokonce do zahraniční politiky zapojují pouze minimálně. To, jak velkou roli hraje viceprezident v zahraniční politice, závisí především na dvou faktorech. Zaprvé jestli chce být aktivní v zahraniční politice a zadruhé jestli mu to prezident dovolí. Viceprezident může například od prezidenta dostat za úkol „*vést rozhovory s různými zeměmi v dobách krize*“ (Masters 2016). Svůj význam má ovšem v této otázce také ministr zahraničí. Může záležet na nejen osobních vztazích, případně rivalitě, ale také na tom, jaké má který aktér politické ambice. Viceprezident může sloužit jako koordinátor, a tak pomáhat Ministerstvu zahraničí. To je možné pouze tehdy, pokud si viceprezident a ministr zahraničí rozumí, a to jak po osobní stránce, tak po té politické a odborné. (Kengor 2000: 183–198) V některých případech může viceprezident v zahraniční politice působit jako koordinátor, jindy se do ní může zapojit pouze minimálně.

1.2.4 Role Kongresu USA při procesu vytváření americké zahraniční politiky

Kongres USA představuje protiváhu k exekutivním aktérům, mezi které patří prezident, viceprezident, ministr zahraničí a další. Ačkoliv je prezident vrchním velitelem ozbrojených jednotek, některá rozhodnutí, jako například vyhlášení války či poslání ozbrojených sil do jiné země, podléhají souhlasu Kongresu (Ústava USA, Rubin 1987: 7). Tyto pravomoci má Kongres zaručené ústavou, ovšem pravomoci vrchního velitele ozbrojených sil nejsou v ústavě nijak specifikované. (Peterson 1994: 220) Nicméně například poradce pro zahraniční politiku, jehož role při vytváření zahraniční politiky je důležitá, si prezident vybírá bez souhlasu Kongresu. (Rubin 1987: 7). Postavení a síla prezidenta je tedy v některých případech ovlivněna tím, jaká strana má většinu v Kongresu.

I když se může zdát, že role Kongresu je v zahraniční politice velmi omezená a vládne v ní jasná převaha prezidenta, nemusí to vždy tak zcela platit. Kongres zaujímá významné místo v oblasti nastolování agendy v domácí politice, ovšem i v té zahraniční může být poměrně aktivní. Podle některých autorů ale není příliš úspěšný v ovlivňování prezidentovy agendy. Pokud naopak prezident potřebuje souhlas Kongresu, může se pokusit ovlivnit názor Kongresu a získat jeho zájem o svou agendu (Edwards, Wood 1999: 327–344). I stranictví může mít na tuto záležitost vliv (Peterson 1994: 220). Pokud prezident a většina Kongresu pocházejí ze stejné strany, je pravděpodobnější, že bude Kongres více ochotný naslouchat prezidentovi, než pokud bude většina Kongresu ze soupeřící strany.

Od konce 70. let 20. století se i Kongres snaží získat zpět svůj vliv na zahraniční politiku. Ačkoliv jako následek aféry Watergate se dohled Kongresu nad zahraniční politikou zintenzivnil, jeho role je spíše reaktivní (Peterson 1994: 221–222). Prezidentovu zahraniční politiku hodnotí nejen výbory, ale také samotní kongresmani a senátoři, kteří ji často kritizují a chtějí na ni mít větší vliv. Právě tyto kroky vedly k jisté míře decentralizace přijímání rozhodnutí, jež se týkají zahraniční politiky (tamtéž). Tyto tendence decentralizace daly prostor dalším aktérům, mezi které patří například velké společnosti a nevládní organizace, ale také vliv veřejného mínění, novin či think tanků.

Proces vytváření zahraniční politiky je velmi komplexní a komplikovaný. Aktérů, kteří do něj zasahují a ovlivňují jej, je mnoho. Jak vyplývá ze závěrů této kapitoly, prezident není zcela svobodný při vybírání agendy zahraniční politiky a jejího vytvoření. Je závislý na těch, kteří mu poskytují informace, podle nichž vytváří svá rozhodnutí. Mezi tyto aktéry patří Národní bezpečnostní rada, Ministerstvo zahraničí a další agentury. Význam dalších aktérů jako například viceprezidenta či ministra zahraničí závisí především na jejich vztahu s prezidentem.

2 Pokus o zlepšení vztahů USA a Ruské federace v prvním období prezidenta Baracka H. Obamy

Cílem této kapitoly je analyzovat Obamovu zahraniční politiku vůči Ruské federaci během jeho prvního období. Kapitola představuje, jaká byla Obamova strategie, a jak ji hodnotili odborníci. První podkapitola se zabývá tím, jakou vizi zahraniční politiky vůči Rusku měl prezident Obama v době, kdy nastupoval do úřadu. Tou byl „reset“ vztahů mezi USA a Ruskou federací. Tuto myšlenku představil již v době, kdy do úřadu prezidenta nastupoval. Právě „reset“ vztahů mezi USA a Ruskem měl být prostředek, kterým se podaří Obamovi uskutečnit jeden z hlavních cílů jeho zahraniční politiky. Tím bylo jaderné odzbrojování. Tato podkapitola se proto věnuje smlouvě New START. Dílčím cílem této podkapitoly je nastínit proces, jakým byla smlouva vyjednána, jaký byl její obsah a jak byla schválena. Také je vysvětlen proces ratifikace, ve kterém má zásadní roli Senát USA. Hlavní výzkumnou otázkou této podkapitoly je „*Jaké byly motivy prezidenta Obamy k resetu vztahů USA a Ruska?*“ Druhá podkapitola zkoumá limity spolupráce USA a Ruska. Rozebráním dvou událostí, které měly zásadní vliv na vztahy USA a Ruska, se podkapitola snaží odpovědět na výzkumnou otázku „*Jaké byly limity resetu vztahů USA a Ruské federace?*“. Tato podkapitola tedy vysvětluje, jak náročná byla spolupráce USA a Ruska v oblastech, kde neměly stejné zájmy, jedná se o Libyi a občanskou válku v Sýrii.

2.1 Nástup Baracka Obamy do úřadu prezidenta USA a cesta k „resetu“ vztahů mezi USA a Ruskou federací

V době, kdy Barack Obama nastupoval do úřadu prezidenta USA, byly vztahy mezi USA a Ruskem značně poškozené konfliktem v Gruzii. V této podkapitole se práce zaměří na obsazování postů významných pro zahraniční politiku. V další části představí počátky iniciativy „resetu“ vztahů mezi USA a Ruskem a jaká očekávání byla spojena s tímto krokem. Podkapitola se pokusí odpovědět na otázku „*Jaké motivace měl prezident Obama k resetu vztahů s Ruskou federací?*“. Práce nezkoumá pouze roli prezidenta, ale i dalších aktérů, kteří mají vliv na zahraniční politiku USA. S ohledem na skutečnost, že každá mezinárodní smlouva musí být ratifikována Senátem USA, je proces ratifikace také v této podkapitole vysvětlen.

Prezident Obama již během své kampaně na post prezidenta USA sliboval, že jeho přístup k zahraniční politice bude zcela odlišný od jeho předchůdce prezidenta Bushe (Myers et al. 2008). Podle něj bylo nutné, aby USA využívaly multilaterální diplomacie a navázalo lepší vztahy s významnými mezinárodními aktéry, jako jsou Ruská federace nebo Čína. Jako zásadní viděl spolupráci s Ruskem na snižování počtu jaderných zbraní¹ (Obama 2008). Dle jeho názoru byly špatné vztahy mezi USA a Ruskem chybou prezidenta Bushe, zejména pak jeho projektu protiraketového komplexu ve střední Evropě (Applebaum 2015). Vztahy Ruska a USA v Bushově éře byly významně poškozeny válkou v Gruzii², kde podle Obamy Bush během tohoto konfliktu zbytečně zvyšoval napětí mezi oběma státy (Stent 2012). Prezident Obama se rozhodl zvolit vůči Rusku jiný přístup.

Ideu „resetu“ vztahů s Ruskou federací představil poprvé viceprezident Joseph Biden v únoru 2009 na každoroční bezpečnostní konferenci v Mnichově³. (BBC NEWS 2009a) V tomto projevu představil, jakým směrem si prezident Obama přeje, aby se zahraniční politika ubírala. (Pifer 2009) Viceprezident Biden uvedl, že USA a Rusko by měly spolupracovat v oblasti jaderného odzbrojování a prohlásil, že *„Na všem se s Ruskem neshodneme. Například USA neuznají Abcházii a Jižní Osetii jako samostatné státy. Nehodláme ani uznat, že mají státy sféry vlivu, protože každý suverénní stát má právo zvolit si spojence sám. Nicméně USA a Rusko mohou nesouhlasit v některých případech, ale stále mohou spolupracovat tam, kde mají stejné zájmy.“* (Biden 2009). Právě fakt, že USA nerespektovaly to, že Rusko vnímá bývalé státy SSSR jako oblast svého vlivu, se ukázalo jako zásadní problém v nepochopení Ruska.

V březnu téhož roku darovala americká ministryně zahraničí Clintonová svému ruskému protějšku ministru Sergeji Lavrovovi symbolický dar (YouTube 2009, Zygarek 2016). Jednalo se o červené tlačítko s nápisem „reset“ (Stent 2014: 211) Oba jej zmáčkli

---

¹ Barack Obama se v prezidentských volbách v roce 2008 utkal s republikánským senátorem Johnem McCainem, který se domníval, že je třeba uspišit členství Ukrajiny v NATO. Se senátorem Obamou se shodli, že přístup prezidenta Bushe byl příliš naivní, protože se příliš spoléhal na osobní vztahy s prezidentem Putinem (Myers et al. 2008)

² Prezident Bush zvažoval přímé zapojení amerických jednotek v tomto konfliktu, ovšem nakonec tuto možnost vyloučil. Důvodem byla jak velká vzdálenost konfliktu, tak nepřijatelnost přímého střetu s Ruskem (Smith, et al 2010). Nakonec do Gruzie poslal jednotky, aby pouze dohlédly na humanitární misi. Tento krok znamenal zapojení USA v oblasti, která byla dříve pod kontrolou SSSR (Svaz sovětských socialistických republik). Byla to reakce na snahu Ruska obnovit svůj vliv v této oblasti (Myers 2008). Bush dal tímto krokem Rusku najevo, že je odhodlán podpořit spojence USA i v bývalých sférách vlivu SSSR.

³ Jednalo se o každoroční bezpečnostní konferenci v Mnichově, která proběhla 7.–8. února 2009. Konference se zúčastnil také prezident Ruské federace Medveděv (Munich Security Conference 2009).

jako symbol „resetu“ vztahů mezi USA a Ruskem, i přes chybný překlad slova „reset“ do ruštiny. Místo resetu na tlačítku stálo přetížení. Oba se ovšem omylu zasmáli (Carter Scott 2014:199). Tento nevinný omyl se později stal příznačný pro spolupráci mezi USA a Ruskem.

Poprvé se prezidenti Obama a Medveděv⁴ setkali v Londýně na summitu G-20 v dubnu 2009⁵ (Borger 2009). Zde oznámili, že budou usilovat o novou dohodu o jaderném odzbrojování (Shear, Scott 2009). Ačkoliv se nedohodli na detailech, mluvčí oznámil, že by smlouva měla být ambicióznější než dohoda SORT, kterou podepsali prezidenti Bush a Putin v roce 2002⁶ (Borger 2009). I přes pozitivní tón společného vyjádření stále přetrvávala nedůvěra. Jejím zdrojem byl fakt, že se prezidenti nemohli shodnout na otázce Gruzie nebo možnosti výstavby americké protiraketové obrany ve střední Evropě (Whitmore 2009). Po tomto setkání bylo evidentní, že ačkoliv je na obou stranách ochota spolupracovat v otázce jaderných zbraní, nelze ignorovat stále přetrvávající nedůvěru. Shodli se ovšem na tom, že obě strany chtějí uzavřít novou smlouvu. Po summitu G-20 v Londýně představil prezident Obama v Praze v dubnu 2009 svou vizi světa bez jaderných zbraní. Řekl, že významným krokem k tomuto cíli bude „...vyjednání nové strategické odzbrojovací smlouvy s Ruskem“ (The White House 2009). Touto smlouvou chtěl jít prezident Obama příkladem dalším zemím, které vlastní jaderné zbraně, a odradit země, jež se o zisk jaderné zbraně pokouší (tamtéž). Téma jaderného odzbrojování bylo jedním z nejdůležitějších cílů Obamovy zahraniční politiky.

Na obsahu smlouvy se oba lídři domluvili při Obamově návštěvě Moskvy v létě 2009. Zde se předběžně dohodli, že v nové smlouvě se zavážou, že jaderný arzenál obě strany zmenší o jednu třetinu (Gerstein 2009a). Nebyli ovšem schopni se shodnout na otázce snížení počtu odpalovacích zařízení a bombardérů (Zygar 2016). Ruská strana se obávala, že odpalovací zařízení by mohla být použita k přestavění amerického jaderného arzenálu, což by mohlo ohrozit pozici ruské armády. Současně by ovšem velké snižování počtu těchto zařízení bylo pro Obamu nepřijatelné. (Fletcher 2009). Obama se v Moskvě také poprvé setkal s Vladimírem Putinem, který v té době zastával funkci předsedy vlády.

---

⁴ Medveděv zastával funkci prezidenta Ruské federace do poloviny roku 2008 do poloviny roku 2012 (Black 2014).

⁵ Obama doufal, že jednání s Medveděvem bude mít hladký průběh, protože si byli věkově blízcí a než se stali prezidenty, pracovali jako právníci (Dougherty 2009).

⁶ Tzv. Moskevská smlouva ani jednu stranu nezavazovala ke zničení jaderných zbraní, což značně snižovalo její význam. Další slabinou této smlouvy byl fakt, že v ní nebyly zmíněny žádné formy monitorování dodržování cílů, které byly ve smlouvě stanoveny. (Pifer 2013)

Jednání neproběhlo v přátelské atmosféře, ale Obama se v této době domníval, že může jednat s prezidentem Medveděvem a Putina ignorovat (Applebaum 2015). Podle zdroje z Bílého domu byla strategie předstírat, že Medveděv je skutečný prezident, aby Obama dosáhl spolupráce Ruska v Afghánistánu (tamtéž).

Podle expertů byly závěry, na kterých se Obama s Medveděvem shodli, poměrně skromné. To ovšem lze vysvětlit tím, že na nalezení konsenzu nebylo mnoho času (Gerstein 2009a). Podle harvardského profesora Stephena Walta zvládl Obama setkání s Medveděvem v Moskvě výborně, protože dokázal vyjednat podmínky dohody, které byly výhodné pro USA, aniž by ignoroval americké principy (Stephen Walt citován in Eisen 2009). Jiní komentátoři naopak Obamu kritizovali za to, že při jednání nedošel k otázce Íránu a Severní Koreje a jejich snaze o získání jaderné zbraně (Lurita Doan citována in Eisen 2009). Jedním z nepopíratelných úspěchů byl souhlas Moskvy s transportem amerických vojenských jednotek přes ruské území do Afghánistánu (Pifer 2015: 112). Jednání v Moskvě se neobešla bez komplikací a palčivých témat.

Otázka Pozemního obranného systému středního dosahu (*Ground-Based Midcourse Defence System*) stále vzbuzovala nesouhlas ruské strany. Prezident Obama se rozhodl projekt postavení protiraketových komplexů v Polsku a České republice⁷ v září 2009 zrušit. Jednalo se o významný ústupek Rusku k dosažení odzbrojovací smlouvy (Harding, Traynor 2009). Polská a česká vláda byly rozhodnutím zaskočeny, a to hlavně z toho důvodu, že do projektu vložily nemalý politický kapitál. Podle renomované historičky Anne Applebaumové je z tohoto rozhodnutí vidět jeden trend, který provázel Obamovu administrativu až do poloviny druhého období, a tím je vnímání Evropy jako „bezpečného a nudného kontinentu, jehož bezpečností se není třeba zabývat“ (Applebaum 2015). Dále se Applebaumová domnívá, že Obama vnímal kontext vztahů USA a Ruska velmi omezeně. „Výrazné rozdíly v psychologii, filozofii a politice, které byly hlavním zdrojem rozepří mezi dřívějšími vládami USA a Ruska byly opomíjeny nebo marginalizovány“ (Applebaum 2015). Zrušením projektu protiraketové obrany byla odstraněna hlavní překážka na cestě k podpisu dohody o jaderném odzbrojování.

Důležité je také zmínit, jaká motivace vedla oba lídry k „resetu“ vztahů. Podle analytiků byla hlavní motivace ruského prezidenta dojít k dohodě snaha zabránit

---

⁷ Návrh na postavení tohoto protiraketového zařízení představil Obamův předchůdce prezident Bush. Cílem tohoto zařízení byla ochrana před možnou agresí Íránu (Calabresi 2007).

výstavbě protiraketových obranných zařízení ve střední Evropě (Siracusa, Warren 2017: 182). Hlavním cílem administrativy prezidenta Obamy bylo zastavit šíření jaderných zbraní a dohoda o snížení počtu takových zbraní dvou největších jaderných mocností⁸ se jevila jako dobrý krok tímto směrem. Obama se domníval, že touto dohodou půjde příkladem dalším zemím, které vlastní jaderné zbraně nebo se o jejich získání pokoušejí. Očekával také, že jej Rusko podpoří při snaze zabránit Íránu a Severní Koreji v získání jaderné zbraně (Gerstein 2009b). Ve stejné době byl Obama kritizován za skutečnost, že výměnou za dohodu o zmenšení jaderného arzenálu přehlížel vnitřní problémy Ruska.

Oba lídři se setkali v dubnu 2010 v Praze a slavnostně podepsali novou dohodu o snižování počtu jaderných zbraní New START (*Strategic Arms Reduction Treaty*). V dohodě se obě strany zavázaly, že počet jejich jaderných útočných hlavic nepřesáhne hranici 1550. Dále v dohodě vyjednaly snížit počet nosičů bez ohledu na to, zda jsou vyzbrojeny jadernými zbraněmi, a to na 800 nosičů. Počet nosičů vyzbrojených jadernými zbraněmi je potom stanoven na 700. Dále je ve smlouvě zmíněn systém, jakým budou obě strany kontrolovány, zda plní své závazky. Smlouva je platná 10 let s možností prodloužení na dalších pět, pokud se na tom obě strany shodnou (New START). Podle aktivistů, kteří podporují snižování počtu jaderných zbraní, je dohoda zklamáním. Naopak hlasy z řad konzervativců se obávaly, že dohoda poškodí schopnost USA odradit své nepřátele k útoku na ně. Někteří naopak považovali za nutné modernizovat jaderný arzenál kvůli hrozbám, které představovaly Írán a Severní Korea, a kritizovali Obamu kvůli dohodě New START (Solash 2010). Z dohody bylo patrné, že USA Rusku v některých bodech ustoupily. Smlouva například nezmiňuje taktické jaderné zbraně, v jejichž počtu mají ruské ozbrojené síly značnou převahu. USA ovšem předpokládaly, že výměnou za některé ústupky je Rusko podpoří v jejich plánech v Afghánistánu a Íránu. (Fojtek 2017: 170). Již po podpisu smlouvy bylo patrné, že dalším úkolem prezidenta Obamy bude přesvědčit Senát, aby smlouvu ratifikoval (Shear 2010). Někteří shledávali dohodu za nedostačující, jiní ji považovali za průlomovou.

Nalezení konsenzu s Ruskem o podobě dohody byl velký úspěch pro Obamovu administrativu. Poté, co byla smlouva podepsána, byla ovšem nutná její na americké straně⁹ ratifikace v Senátu podle druhého článku Ústavy. K tomu byla potřeba

---

⁸ Jaderný arzenál USA a Ruska tvoří celkem 95 % všech jaderných zbraní na světě. (MacAskill, Harding 2009)

⁹ Smlouva byla ratifikována také Ruskem (Gutterman 2011).

dvoutřetinová většina, tedy super-většina 67 hlasů ze 100. Tu ovšem Obama neměl, měl pouze prostou většinu. Jednalo se o běžný postup, který je používán při ratifikaci mezinárodní smlouvy (Chafetz 2017: 32). Ačkoliv snižování počtu nukleárních zbraní má nadstranickou podporu, nebylo schválení Senátem jisté (Laïdi 2012: 31). Ještě než byla dohoda projednána na půdě Senátu, se o ní někteří republikánští senátoři vyjádřili skepticky. Jako největší problém viděli zmínky ve smlouvě o protiraketové obraně, což by mohlo omezit akceschopnost USA¹⁰ (Rogin 2010a). Vystaly tedy obavy, zda budou republikánští senátoři ochotni podpořit ratifikaci smlouvy. Než byla smlouva poslána do Senátu, projednal ji Výbor pro zahraniční vztahy, který ji schválil, když smlouvu podpořili všichni demokratičtí senátoři i někteří republikánští senátoři (Rogin 2010b). Poté, co byly přijaty dva dodatky¹¹, se hlasovalo o samotné smlouvě. Smlouvu podpořilo 71 senátorů, 26 senátorů hlasovalo proti. Jedním z nejvýraznějších odpůrců smlouvy byl republikánský senátor John McCain (Sheridan, Brangin 2010). V prosinci roku 2010 byla smlouva New START schválena celým Senátem (Solash 2010). Ratifikace Senátem byla velkým úspěchem pro prezidenta Obamu a jeho zahraniční politiku.

Smlouva New START byla Obamovou administrativou vnímána jako významný mezník na cestě ke zlepšení vztahů USA a Ruska. Způsob, jakým k „resetu“ došlo, se setkal ovšem také s kritikou. Profesor Mark P. Lagon z *Georgetown University* kritizoval přístup Obamův přístup k Rusku, protože „místo toho, aby ujasnil jasné principy jeho „resetu“ vztahů s Putinovým režimem, viděl prezident Obama vztah s Ruskem v kontextu jaderného odzbrojování“ (Lagon 2011: 73). Jeho kritika byla založená na faktu, že výměnou za spolupráci na problémech, jako byly Afghánistán, íránský jaderný program či jaderné zbraně, se vzdal demokratických hodnot (Lagon 2011: 74). Přehlížel porušování svobody tisku, represe vůči opozici a agresivitu vůči sousedním zemím Ruska. Lagon dále zmiňuje, že snaha najít v Medveděvovi protiváhu k putinismu byla zbytečná, protože vliv Putina byl v době, kdy byl Medveděv prezidentem, pořád stejný. Podle Lagona měl být Obama více kritický k ruskému režimu a naopak se snažit podporovat demokratické hodnoty (Lagon 2011: 75–76). Kvůli přílišnému spoléhání se

---

¹⁰ V prohlášení administrativa uvedla, že téma protiraketové obrany bude zmíněno pouze v preambuli smlouvy a že žádný závazek ve smlouvě nebude bránit plány USA týkající se protijaderné obrany. Ruská strana dále vydala prohlášení, že pokud by americká protiraketová zařízení narušila strategickou rovnováhu, zvažovala by odstoupení od smlouvy (Rogin 2010a).

¹¹ Dodatky se týkaly podpory administrativy omezené protiraketové obrany a modernizace amerických jaderných zařízení, která chátrala. Dodatky byly přijaty, aby byla získána podpora i republikánských senátorů (Sheridan, Brangin. 2010).

na osobu Medveděva Obamu kritizoval také Ariel Cohen, politolog zabývající se propojením přírodních zdrojů, energie a geopolitiky. Cohen varoval, že je pravděpodobné, že se Putin bude chtít vrátit do úřadu prezidenta, což znemožní spolupráci Ruska a USA. (Cohen 2011). Proto se domnívá, že USA by se měly ve vztahu s Ruskem zaměřit na témata a oblasti, kde mají společné zájmy.

Podpis smlouvy New START byl stvrzením „resetu“ vztahů mezi USA a Ruskou federací. Byl to signál, že i přes neshody na některých tématech, jsou obě strany schopné a hlavně ochotné diskutovat a spolupracovat na věcech, kde se jejich zájmy protínají. Prezident Obama doufal, že zlepšené vztahy napomohou snadnější spolupráci na některých problémech, které ztěžovaly americkou bezpečnostní situaci. Redukce jaderného arzenálu byla jedním z největších cílů zahraniční politiky prezidenta Obamy. Novou smlouvu se mu podařilo se svým ruským protějškem vyjednat během jednoho roku. Jeho předchůdce novou dohodu nebyl schopný vyjednat. Názory na to, zda závazky a podmínky ve smlouvě byly adekvátní, se různily. Podle aktivistů proti jaderným zbraním nebyly limity ve smlouvě dostatečně přísné, ale naopak konzervativci se obávali, že smlouva zhorší americkou obranyschopnost. Většina odborníků však vnímala pozitivně, že smlouva obsahovala kontrolní opatření, zda jsou závazky ve smlouvě plněny. To například chybělo v dohodě SORT, kterou podepsal prezident Bush s prezidentem Putinem.

2.2 Limity spolupráce USA a Ruské federace

Tato podkapitola se věnuje další části prvního volebního období prezidenta Obamy a zaměřuje se na vybrané události, které nejvíce ovlivnily vztahy USA a Ruské federace a měly za následek zhoršení těchto vztahů. Hlavní výzkumnou otázkou této podkapitoly je „*Jaké byly limity resetu vztahu USA a Ruské federace?*“. Dále podkapitola zkoumá, jaká byla očekávání spojená s návratem Vladimira Putina do úřadu prezidenta a jak byl tento návrat vnímán představiteli americké zahraniční politiky. Dalším cílem této kapitoly je zhodnotit, jak návrat prezidenta Putina změnil vztahy mezi USA a Ruskou federací a jaký druh spolupráce byl s návratem prezidenta Putina možný.

V roce 2010 byl Obamovou administrativou vydán důležitý dokument Národní bezpečnostní strategie (National Security Strategy 2010, Boyle 2010). V tomto dokumentu jsou představeny největší hrozby pro americkou bezpečnost. Ve vztahu s Ruskem zde bylo uvedeno, že USA chce nadále rozšiřovat spolupráci s Ruskou

federací, a to hlavně v oblasti jaderných zbraní (National Security Strategy 2010: 3, 23, 43). Dále tento dokument zmiňuje, že „USA podporují snahy v Rusku rozšiřovat vládu zákona, odpovědnou vládu a všeobecné hodnoty“ (tamtéž: 44). Z této zprávy tedy plyne, že USA v Rusku nevidělo hrozbu, ale partnera, se kterým lze spolupracovat. Obama se tedy pravděpodobně nedomníval, že vztahy s Ruskem se zhorší.

Prvním narušením pozitivního vývoje vztahů mezi USA a Ruskem byla neshoda ohledně přístupu k tzv. Arabskému jaru (Trenin 2013). USA vnímá Blízký východ a severní Afriku dlouhodobě jako strategicky významnou oblast a očekávalo se, že USA budou chtít napětí v této oblasti zmírnit. Pro USA měla Sýrie význam jak ze strategického hlediska, tak i z lidskoprávního pohledu (Bečka 2017: 193). Po delším rozhodování se USA rozhodly podpořit protestující za demokracii (MacAskill 2011). Od Obamy se očekávalo, že bude mít jasnou vizi o tom jak situaci řešit. Při přistupování k této problematice Obama opustil Bushův koncept unilateralismu a chtěl situaci řešit s dalšími aktéry (Smith 2011). Naopak Rusko se k této situaci postavilo zcela naopak, a to kvůli ruským vazbám na lídry v této oblasti. Obávalo se totiž, že narušení stability by mohlo ohrozit ekonomické zájmy Ruska (Myers 2015). Dalším důvodem, proč Rusko nepodpořilo tyto prodemokratické demonstrace, mohla být obava z toho, že by se myšlenka demonstrací za demokracii mohla rozšířit do Ruska.

Protesty v Libyi v roce 2011 vyústily v povstání proti nedemokratickému režimu, v jehož čele stál Muammar Kaddáfí po dobu 40 let (Howard, Parks 2012: 359) NATO s podporou dalších států se rozhodlo zavést nad Libyí bezletovou zónu (NATO 2011). Cílem bylo pomoci rebelům, kteří chtěli změnu režimu. Obama chtěl, aby akce byla schválena také OSN (Abbas 2011). Prezident Medveděv byl nakonec přesvědčen argumenty viceprezidenta Bidena a návrh nevetoval (Zygar 2016). Podle některých komentátorů, byl tento krok jedním z důvodů, proč se Putin rozhodl vrátit do úřadu prezidenta (Bryanski 2011). NATO podpořilo rebely nálety, ovšem operace ukázala jisté limity NATO. (Carafano 2015). Ruský ministr zahraničních věcí Lavrov později kritizoval kroky NATO, kdy tvrdil, že dle názoru Ruské federace, bylo zasahování NATO nad rámec mandátu uděleném OSN (Abdullaev 2011). Rusko silně kritizovalo mezinárodní intervenci, která skončila Kaddáfího smrtí¹². Podle Putina právě Libye ukončila „reset“ vztahů mezi USA a Ruskem (The Moscow Times 2014). Po zkušenosti

---

¹² Podle Putin byla „Kaddáfího smrt barbarský čin“ (YouTube 2011)

v Libyi již nebyly Rusko ani Čína ochotny jednat na půdě OSN. Ačkoliv byl Kaddáfího režim svržen, situace v Libyi se nezlepšila. Po změně režimu nebyla země schopná vytvořit funkční vládu. Libye se nyní zmítá v občanské válce (Kuperman 2015). Z tohoto hlediska byla intervence do Libye velkým neúspěchem, a to nejen pro USA.

Druhým problémem, který v té době narušil vztahy USA a Ruska, byla otázka intervence v Sýrii. Protesty proti režimu Bashara Al'Assada vypukly na jaře roku 2011 (Sinjab 2011). Spor se vyhroutil do rozměrů občanské války, jež se záhy stala tématem, které zajímalo celé mezinárodní společenství (Al Jazeera 2018). Tento konflikt neměl pouze ekonomické a politické rozměry. Svou roli hrál také nárůst náboženského extremismu v této oblasti (Bečka 2017: 196). Podle profesorky politologie na Princetonské Univerzitě Anne-Marie Slaughter byla vojenská intervence do Sýrie nejlepší možností, jak situaci vyřešit. Zároveň se domnívala, že bylo nutné, aby mezinárodní společenství spolupracovalo se zeměmi, jež byly konfliktem nejvíce ovlivněny (Slaughter 2012). Naopak jiní odborníci se obávali, že intervence, jejíž výsledek by byl nejistý, má mnoho překážek, mezi které patří nejasnost ohledně toho, jaké jsou vazby mezi některými frakcemi rebelů a Al-Kaidou. To vedlo k obavám, že by se americká výzbroj mohla dostat do rukou teroristů (Sanger 2012). Otázka intervence do Sýrie způsobila neshodu také uvnitř Obamova kabinetu. Ministryně zahraniční Clintonová podporovala použití vojenské síly v Sýrii, zatímco viceprezident Biden byl proti (Baker 2015, McManus 2015). Na tomto příkladu lze demonstrovat jistou rivalitu mezi ministryní zahraniční a viceprezidentem v zahraniční politice.

Dále byl Obama kritizován, že neměl konkrétní strategii, jak by se situace v Sýrii po odstranění Assada od moci měla řešit. Jednou z variant, kromě intervence, bylo podporovat rebelské skupiny a pomoci lidem v uprchlických táborech (Thompson 2013). Neshoda ohledně toho, jak konflikt v Sýrii řešit, nebyla jen mezi USA a Ruskem, ale také v USA bylo těžké najít řešení, které by všichni shledali přijatelným.

Obamova administrativa se rozhodla v roce 2011 uvalit na Assada a jeho rodinu sankce v reakci na narůstající násilí v Sýrii (Department of the Treasury 2011). Rusko se obávalo, že Assad, který byl posledním ruským spojencem v arabském světě, by mohl být také odstraněn silami NATO (Crosston 2014: 96). Svou roli hrály také obchodní vztahy mezi Ruskem a Sýrií, které jsou z velké části postaveny na obchodu se zbraněmi (tamtéž). V Radě Bezpečnosti OSN vetovalo Rusko rezoluci vyzývající k odstoupení

Assada s odkazem na státní suverenitu (Hahn 2013: 217). Je také možné, že se Rusko obávalo, že intervence by situaci v regionu ještě více vyhrotila.

USA se snažily navrhnout rezoluci, která by byla přijatelná pro ruskou stranu. Obama ovšem nechtěl intervencí, jejíž výsledek by byl nejistý, zhoršit už tak napjaté vztahy mezi USA a Ruskem (Stent 2014: kap. 10). Putin sdělil, že intervence by mohla vést k posílení radikálních stran, jako tomu bylo například v Iráku (Hahn 2013: 215). Situace v Sýrii eskalovala ještě více poté, co byl použit v roce 2013 nervový plyn Sarin a Obama, který v minulosti avizoval, že použití chemických zbraní by bylo za únosnou hranicí, musel na incident reagovat (Levs, Yan 2013, The White House 2012). Mezinárodní vyšetřování incidentu ovšem nebylo schopné nalézt důkaz, kdo chemické zbraně použil. Ačkoliv existovaly nepřímé důkazy, že chemický útok byl proveden vládními vojsky, závěry ruského vyšetřování naopak obvinily z použití nervového plynu opoziční síly (Borger 2013). Prezident Obama si byl vědom toho, že Rusko by jakékoliv pokusy o potrestání Assadova režimu v Bezpečnostní Radě OSN vetovalo (tamtéž). Nechtěl se ovšem pouštět do otevřené konfrontace s Ruskem.

Prezidentu Obamovi se alespoň podařilo získat podporu Ruska v otázce likvidace chemických zbraní (Gordon 2013). Díky této spolupráci Sýrie přistoupila v roce 2013 ke Konvenci o nešíření chemických zbraní, díky tomu mohly být chemické zbraně zničeny (Bowen 2013). I přes komplikace, které ničení chemických zbraní provázelo, se USA podařilo dospět ke konsenzu mezi významnými mezinárodními aktéry, jedním z nichž bylo Rusko (Gordon 2013). Je ovšem nutné zmínit, že hlavní motivací Ruska přistoupit k dohodě bylo zmenšit tlak na Assadův režim a vyhnout se možnosti, že by se USA rozhodly vojensky zasáhnout (Bečka 2017: 203). Jednalo se ovšem pouze o dílčí úspěch, neboť otázka demokracie a lidských práv se tímto krokem nijak nevyřešila (Gearan, Wilson 2013). Navíc nelze nijak zabránit tomu, aby Assad chemický program neobnovil (tamtéž). Spor mezi USA a Ruskem kvůli otázce Sýrie a Assada v jejím čele přetrvával i po Obamově znovuzvolení. USA ani Rusko dlouhodobě nebyly schopny najít řešení situace, které by bylo přijatelné pro obě strany.

Právě Sýrie ukázala, že spolupráce USA a Ruska má své limity. V Sýrii se zájmy USA a Ruska rozcházejí a z tohoto důvodu byla spolupráce problematická. USA kritizovaly porušování lidských práv, naopak Rusko bylo proti jakýmkoliv krokům, které by narušily územní suverenitu, a proto vetovalo všechny návrhy v OSN proti Sýrii a

Assadovi. Jediný návrh, jenž Rusko nevetovalo, byla rezoluce týkající se likvidace chemických zbraní. Zde ale odborníci upozorňují, že hlavní motivací Ruska nebylo vyhovět USA, ale snížit tlak na Assadův režim a zabránit jakékoliv vojenské intervenci NATO. Jednoduše řečeno, zabránit za každou cenu postupu, který byl zvolen v případě Libye.

3 Zhoršení vztahů USA a Ruské federace během druhého období prezidenta Baracka H. Obamy

V této kapitole se práce zabývá americkou zahraniční politikou vůči Ruské federaci během druhého období prezidenta Obamy. Cílem této kapitoly je představit, jaká byla Obamova strategie vůči Ruské federaci v době, kdy již vztahy mezi oběma zeměmi byly napjaté. První podkapitola se věnuje tomu, jak bylo Putinovo znovuzvolení do funkce prezidenta Ruské federace, vnímáno Obamovou administrativou. Ve druhé podkapitole práce se autorka zaměří na to, jaké kroky prezident Obama zvolil jako reakci na ruskou intervenci na Ukrajině. Tyto kroky jsou hodnoceny uznávanými odborníky na mezinárodní vztahy. Poslední podkapitola této práce celkově hodnotí Obamovu strategii vůči Rusku.

3.1 Vliv návratu Vladimira Putina do úřadu prezidenta na Obamovu strategii vůči Ruské federaci

Tato podkapitola se zabývá návratem Vladimira Putina do funkce prezidenta Ruské federace. Hlavní výzkumnou otázkou této podkapitoly je „*Jak ovlivnil návrat prezidenta Putina vztahy USA a Ruska?*“. Zkoumány jsou především, jak americká administrativa předpokládala, že se bude další spolupráce s Ruskem vyvíjet, a jak vnímala budoucnost vztahů USA a Ruska odborníci.

Když na podzim roku 2011 oznámil prezident Putin svou kandidaturu na prezidenta Ruské federace, nešlo si nevšimnout jistého zklamání na americké straně (Barry 2011). Prezident Obama a jeho poradci si sice uvědomovali, že v letech, kdy Medveděv zastával úřad prezidenta a Vladimir Putin byl předsedou vlády, jeho moc tím nijak nezeslábla, ovšem Obama a Medveděv si vytvořili relativně dobrý vztah, a proto USA doufaly, že Putin nechá Medveděva ucházet se o znovuzvolení (Pifer 2015: 116). To se ovšem nestalo.

Ruským prezidentským volbám předcházely volby do Státní dumy. Průběh těchto voleb podnítl v Rusku nespokojenost. Clintonová kritizovala tyto volby s tím, že by bylo vhodné vyšetřit jakékoliv nesrovnalosti (Lally, Englund 2011). Po protestech v Rusku proti falzifikaci výsledků voleb do Dumy¹³ v roce 2011 obvinil Putin ministryni zahraničí Clintonovou z podpory protestů (Lally, DeYoung 2011). Také americký

---

¹³ Státní дума je dolní komora Federálního shromáždění Ruské federace. Jedná se o zákonodárný orgán.

velvyslanec v Rusku Michael McFaul byl spojen s podporou těchto prodemokratických protestů a Kreml proti McFaulovi zahájil kampaň, která vyústila v McFaulovo prohlášení, že z postu velvyslance odstupuje (Bohm 2014). Tyto incidenty spolu s protiamerickou rétorikou během Putinovy kampaně byly indikátory, že Putin nehodlá být vůči USA tak otevřený jako prezident Medveděv. Ruské prezidentské volby v roce 2012 skončily jasným Putinovým vítězstvím (Pifer 2015: 116). Po volbách bylo jasné, že lze očekávat ochlazení vztahů mezi USA a Ruskem.

Jak již bylo řečeno, očekávalo se, že s odchodem Medveděva z funkce prezidenta ztratí Západ v Rusku partnera. Obama se s prezidentem Putinem od jeho znovuzvolení setkal poprvé na summitu G-20 v mexickém Los Cabos v červnu 2012 (CNN 2012). Bylo to tedy na konci Obamova prvního prezidentského období, v době, kdy vedl kampaň za znovuzvolení (Wintour, MacAskill 2012). Novináři popisovali atmosféru při jednání Obamy a Putina jako poměrně napjatou a řeč těla obou prezidentů to jen potvrzovala. Putin se zdál být vážný a na Obamu příliš pozitivně nereagoval (Epstein 2012). Celkový dojem z prvního setkání tedy vyvolal obavy, že vztahy USA a Ruska budou pravděpodobně s návratem Putina chladnější a pokračování v politice „resetu“ bude velmi obtížné, ne-li nemožné.

Podle georgetownského profesora Jamese Goldgeiera byla nastalá situace ukázkou toho, že jsou stále témata, na která mají USA a Rusko diametrálně odlišný pohled. Důvodem je podle něj fakt, že Rusko a USA mají v Sýrii rozdílné zájmy a stále mezi nimi přetrvává jistý stupeň nedůvěry. Právě neshoda ohledně Sýrie dle Goldgeiera ukazuje, že pokud USA a Rusko nemají na řešení stejné zájmy, pak je spolupráce značně problematická (Smith 2012). Z těchto závěrů lze usoudit, že spolupráce s Ruskem bude v případě Sýrie komplikovaná a hledání společného řešení, se kterým by souhlasily obě strany, náročné.

Sýrie ovšem nebyla jedinou otázkou, kterou USA musely s Ruskem řešit. Další problém, se kterým se na konci svého prvního období prezident Obama musel zabývat, byl Írán a jeho jaderný program. I přes spolupráci s Ruskem na půdě OSN, jež byla poměrně bezproblémová, se nedařilo zcela tuto situaci vyřešit (Wintour, MacAskill 2012). Bylo ovšem jasné, že USA byly právě v otázce íránského jaderného programu závislé na spolupráci s Ruskem. Podle Martina Indyka, bývalého amerického ambasadora v Izraeli, se tehdy USA musely rozhodnout, který problém je pro zájmy USA důležitější

(Smith 2012). Pokud by USA trvaly na radikálním řešení situace v Sýrii bez souhlasu Ruska, riskovaly by neochotu Ruska spolupracovat na problematice Íránu.

USA a Rusko uvedly, že budou nadále spolupracovat na problému íránského jaderného programu. Ohledně Sýrie vyjádření neobsahovalo žádné konkrétní kroky, na kterých by se shodly. V prohlášení je zmíněna spolupráce, ovšem o partnerství zde není žádná zmínka (White House 2012a). Na tiskové konferenci později Obama uvedl, že po činech, jež spáchal Assadův režim proti svým občanům, si nedokáže představit, že by mohl prezident Assad zůstat u moci. Také připustil, že zatím USA s Ruskem nebyly schopny nalézt řešení situace, se kterým by obě strany souhlasily (White House 2012b). Podle těchto prohlášení tedy jednání nebyla příliš úspěšná, i když se Obama snažil ve svém prohlášení zůstat optimistický ohledně další spolupráce USA a Ruska.

Dalším z důvodů zhoršení vztahů USA a Ruska bylo přijetí magnitského zákona¹⁴ (*Magnitsky Act*) Kongresem USA v roce 2012 (Englund 2016). Jedná se o zákon, který uvaluje sankce na ruské činitele, kteří jsou obviněni z porušování lidských práv. Prezident Obama, který se obával, že zákon naruší „reset“ vztahů USA a Ruska, jej i přes počáteční nesouhlas nakonec podepsal (Trindle 2014). Prezident Putin označil zákon, jako vměšování se do vnitřních záležitostí Ruska a „čistě politický, nepřátelský krok“ (Putin citován in RT International 2012). V reakci na magnitského zákon zakázalo Rusko adopce ruských dětí Američany (Horton 2017). Na tomto případě je možné demonstrovat roli Kongresu v zahraniční politice USA a to i v případě, kdy prezident nebyl původně zákonu nakloněn.

Podle Marka N. Katze, profesora na Univerzitě George Masona, si musí americká zahraniční politika uvědomit, že pokud budou chtít dohodu o spolupráci s Ruskem na Íránu a Sýrii, bude Rusko chtít něco na oplátku. Putin by pravděpodobně požadoval ukončení amerického protiraketového systému ve střední Evropě nebo zrušení omezení, která jsou na obchod mezi USA a Ruskem uvalována (Katz 2012). Tuto úvahu z roku 2012 potvrdil ve svém projevu i prezident Putin. Na summitu totiž řekl, že by si přál, aby se obchodní vztahy¹⁵ a ekonomická spolupráce mezi USA a Ruskem rozvíjely

---

¹⁴ Sergei Magnitsky byl ruský právník a auditor, který vyšetřoval daňový podvod spojený s lidmi napojenými na Kreml. Byl vězněn bez vznesení obvinění a ve vazbě zemřel za podezřelých okolností (Horton 2017).

¹⁵ Obchod mezi USA a Ruskem tvořil v roce 2012 pouze 1 % z celkového amerického obchodu (Stent 2012: 133).

(Parker, Kofman 2013: 1). Naopak ředitel moskevského centra *Carnegie Endowment for International Peace* Dmitri Trenin se domníval, že USA jsou připraveny řešit situaci v Sýrii a Íránu i přes nesouhlas Ruska a podle něj USA dostatečně neusilovaly o nalezení řešení, které by bylo přijatelné pro obě strany (Trenin 2012). Nedostatek konkrétních závěrů a konsenzu, jak řešit situaci v Sýrii, byly důkazem, že vztahy mezi USA a Ruskem začínají ochlazovat a spolupráce bude těžší než v době, kdy funkci prezidenta Ruské federace zastával Dimitrij Medveděv.

Prezident Obama byl zvolen podruhé do prezidentského úřadu na konci roku 2012 (Byers 2012). Ve svém projevu o stavu Unie v roce 2013 zmínil, že se bude snažit s Ruskem vyjednat další snižování jaderných zbraní na obou stranách (The White House 2013). Z tohoto projevu tedy plyne, že se Obama na začátku svého druhého období domníval, že spolupráce s Ruskem je i nadále možná, a to i s prezidentem Putinem v čele.

Vyjednání další smlouvy či rozšíření stávající smlouvy o snižování počtu jaderných zbraní, by bylo podle Angely Stentové, profesorky na Univerzitě v Georgetownu, velmi obtížné. Podle jejího názoru by jednání o jaderných zbraních komplikovala otázka protiraketové obrany ve střední Evropě. Dále také upozornila na to, že vztah mezi USA a Ruskem funguje ve stejném rámci jako během studené války, protože v něm dominují bezpečnostní témata (Stent 2012: 130–132). Lze si všimnout, že snaha o spolupráci v oblastech, kde USA a Rusko nemají společné zájmy, jako je tomu například u nukleárních zbraní, je dost nelehká.

Také Ariel Cohen byl ohledně další spolupráce skeptický. Podle něj byla strategie vůči Rusku špatná. Upozorňoval na protiamerickou rétoriku, která zaznívala během prezidentských voleb a i po jejich skončení je stále viditelná. Dle jeho názoru by prezident měl pověřit Národní bezpečnostní radu, aby přehodnotila, co návrat Putina do Kremlu znamená pro možnou spolupráci USA a Ruska. Dále se domnívá, že by Obama neměl zanedbávat vztahy s východní Evropou a Eurasií, jak činil podle Cohena ve svém prvním období (Cohen 2012). Dle Cohena tedy bylo nutné, aby USA vůči Rusku zaujaly neoblomnější postoj.

Začátek druhého prezidentského období neznamenal pouze určení programových priorit, ale také obsazení některých míst novými osobami. Jedním z nich byl post ministra zahraničí. Hillary Clintonová, která tuto funkci zastávala v Obamově první administrativě, se nyní připravovala na prezidentské volby. Ministrem zahraničí byl

jmenován John Kerry bývalý člen senátního výboru pro zahraniční vztahy a senátor za stát Massachusetts (Gordon 2013). Dále byla Susan Riceová jmenována novou poradkyní pro národní bezpečnost.

Shrneme-li závěry této podkapitoly, lze konstatovat, že vztahy mezi USA a Ruskem na konci prvního období prezidenta Obamy poznamenaly nejvíce dva problémy. Tím prvním byla otázka porušování demokracie v Rusku. Druhý problém představovala neshoda při hledání řešení situace v Sýrii. S návratem Vladimira Putina do funkce prezidenta se pojily obavy, že dosavadní spolupráce mezi USA a Ruskem se zkomplikuje. Setkání prezidentů Obamy a Putina na summitu v Los Cabos tyto obavy sice nevyvrátilo, ale ukázalo se, že prezident Putin si představuje spolupráci spíše v obchodních vztazích. Naopak prezident Obama pochopil, že bude obtížné najít řešení situace v Sýrii, se kterým by souhlasily obě strany. Odborníci a komentátoři se po tomto summitu domnívali, že pokud by Obama chtěl pomoc Ruska v Íránu nebo Sýrii, bude muset být připraven na jisté ústupky, nebo že Rusko bude chtít něco výměnou za spolupráci.

3.2 Vliv konfliktu na Ukrajině na americkou zahraniční politiku vůči Ruské federaci

Situace na Ukrajině byla napjatá už od podzimu 2013, kdy začaly protesty proti vládě a jejím krokům přiblížit zemi Rusku. V únoru 2014 protesty vyvrcholily a proruský prezident Janukovyč opustil hlavní město (Walker, Salem, MacAskill 2014). Podle Susan Riceové svým útekem ztratil legitimitu vládnout (Riceová citována in Stuster 2014). Prezident Obama odsoudil policejní brutalitu během protestů a kritizoval Rusko za vměšování se do vnitřních záležitostí Ukrajiny. Susan Riceová řekla, že „*USA si přeje konec násilí, změnu ústavy a demokratické volby na Ukrajině.*“ (Riceová citována in NBC News 2014). Dále odrazovala Rusko od posílání vojenských jednotek na Ukrajinu s tím, že občané Ukrajiny by si měli sami zvolit, jakou cestou se jejich země vydá. (Stuster 2014). Z těchto prohlášení vyplývá, že USA se nechtěly pravděpodobně na Ukrajině příliš angažovat, zároveň se ale obávaly, že Rusko nedovolí nechat věcem volný průběh.

Zásadní zlom ovšem nastal na konci února 2014. Administrativa USA byla znepokojena zprávami o přítomnosti ruské armády na území Ukrajiny. Prezident Obama ve svém prohlášení v roce 2014 uvedl, že narušení suverenity ukrajinského území by znamenalo porušení mezinárodního práva a mělo by své následky (The White House 2014a). Moskva ovšem jakákoliv varování ignorovala a 1. března 2014 ruské jednotky

obsadily Krymský poloostrov pod záminkou ochrany ruských občanů (Politico 2014). Napětí mezi USA a Ruskem bylo stále větší (Fitzgerald, Ryan 2014: 128). Tyto události ukazují, že Obama Putinovo odhodlání podcenil.

Po telefonickém rozhovoru mezi prezidentem Obamou a prezidentem Putinem Bílý dům ve svém prohlášení uvedl, že „*Spojené Státy odsuzují ruskou vojenskou intervenci na ukrajinském území*“ (The White House 2014b). Prohlášení neobsahovalo žádné konkrétní kroky, jak chce administrativa na tuto agresi reagovat, pouze zmiňovalo, že USA plně podporují ukrajinskou vládu a jsou připraveny poskytnout jí finanční pomoc (tamtéž). Dále prezident Obama oznámil prezidentu Putinovi, že USA se nezúčastní setkání G-8¹⁶ v Soči a varoval jej, že pokud ruské jednotky neopustí území Ukrajiny, dostane se Rusko do mezinárodní izolace (Epstein 2014a). Stejný postoj zaujaly i ostatní státy G-7 (Ewing 2014a). Ruskou agresi odsoudil také ministr zahraničí John Kerry, zároveň ale řekl, že tento konflikt nevidí jako spor mezi Ruskem a USA, ale že se jedná o lidi, kteří žijí na Ukrajině (Epstein 2014b). Následkem této agrese se vztahy USA a Ruska radikálně zhoršily.

Steven Pifer, bývalý americký ambasador na Ukrajině, se domníval, že „*Část problému zde je síla motivací na ruské straně..., Putinovi záleží na tom neztratit Ukrajinu mnohem více, než Západu záleží na tom si ji udržet.*“ (Pifer citován in Doveře 2014a). Naopak se našlo mnoho politiků i analytiků, kteří Obamu za jeho reakci na situaci na Ukrajině kritizovali. Jedním z nich byl senátor Lindsey Graham¹⁷, který tvrdě zkritizoval Obamu pro jeho nedostatečně důrazný přístup vůči Putinovi. Podle něj by měl prezident Obama spolu se spojenci suspendovat Ruské členství ve skupinách G-8 a G-20¹⁸ a to do té doby, než Putin nestáhne ruskou armádu z Ukrajiny (Graham citován in Huff 2014). Členství v G-8 bylo Rusku později pozastaveno. Zástupci konzervativců připisují Obamovi vinu za to, co se děje na Ukrajině. Podle nich za to může jeho zahraniční politika, která dle konzervativců oslabuje americkou sílu ve světě, a to, že kroky, jež nyní Obama dělá, nejsou dost rázné (Ewing 2014, Doveře 2014a). Prezident Obama oznámil, že USA zavedou sankce proti osobám, které jsou spojeny s podkopáváním demokracie na Ukrajině, a dále uvedl, že se sankcemi se bude pojit také pozastavení víz těmto osobám

---

¹⁶ G-8 (Group of Eight) sdružuje ekonomicky nejvyspělejší státy, mezi které patří Francie, Itálie, Japonsko, Kanada, Německo, Spojené království a USA. Členství Ruska bylo pozastaveno.

¹⁷ Senátor Lindsey Graham je republikánský senátor za stát Jižní Karolíny (Huff 2014).

¹⁸ G-20 je skupina 20 ekonomicky nejvyspělejších států světa. Jejími členy jsou Argentina, Austrálie, Brazílie, Čína, Evropská Unie, Francie, Indie, Indonésie, Itálie, Japonsko, Jihoafrická republika, Jižní Korea, Kanada, Mexiko, Německo, Rusko, Saúdská Arábie, Spojené království, USA a Turecko.

(Doovere 2014b) Steven Pifer se domnívá, že ekonomické sankce jsou správná reakce na nastalou situaci neboť, dle jeho názoru, pouhá hrozba sankcí západních zemí oslabí ruský akciový trh a devaluje rubl. Dále si myslí, že USA by měly podpořit Ukrajinu finanční půjčkou a pomoci ukrajinské armádě (Pifer 2014). Pifer se tedy domníval, že Obamova reakce na nastalou situaci byla adekvátní.

Poté, co Krymský poloostrov obsadily ruské jednotky, byly dostupné informace, že proběhla intenzivní proruská propaganda, kterou následovalo 16. března 2014 referendum, jež mělo rozhodnout otázku nezávislosti Krymu (Yuhas 2014). V referendu se 97 % voličů vyslovilo pro připojení Krymu k Rusku. Po tomto referendu následovalo vyhlášení nezávislé Republiky Krym, jejíž parlament požádal o její připojení k Ruské federaci. Dohodu o připojení Krymu k Rusku Putin podepsal (Kendall 2014). Prezident Obama označil referendum za neplatné a za další narušení ukrajinské suverenity (Frizell 2014). Po referendu následovaly další sankce a byly zmrazeny účty lidem z blízkého okruhu prezidenta Putina. Dále prezident Obama oznámil zákaz vstupu na území USA pro osoby spojené s narušením suverenity Ukrajiny. Sankce proti Rusku zavedla také EU (Miller 2014). Obama zdůraznil, že válku na Ukrajině vnímá jako regionální konflikt, do kterého by se USA neměly zapojit vojensky. A při jednání o příměří dal větší prostor zástupcům EU (Applebaum 2015). Jednání za USA vedl s Ukrajinou viceprezident Biden (Masters 2016). Obama doufal, že ekonomické sankce ovlivní další kroky Ruska, a pokud by se tak nestalo, upozornil, že sankce mohou být rozšířeny.

Tento krok kritizoval John J. Mearsheimer, profesor politologie z Chicagské Univerzity, který uvedl, že ekonomické sankce konflikt neuklidní, ale naopak povedou k další eskalaci (Mearsheimer 2014). Podle něj byl na nastalé situaci z části vinen i Washington, který se ovšem domnívá, že na vině je pouze agresivita prezidenta Putina. Tento argument vysvětluje tím, že Rusko reagovalo na kroky USA, když v listopadu 2013 Washington podpořil protiruské protesty. Rusko, které sousedí s Ukrajinou, vnímalo snahy zařadit Ukrajinu do západních struktur jako přímý útok na zájmy Ruska (tamtéž). Dále se domníval, že žádné sankce nezmění Putinův postoj, a proto by měl Obama zaujmout k ukrajinskému konfliktu nový postoj. Tato strategie spočívala v tom, že *„uzná ruské bezpečnostní zájmy a podpoří územní integritu Ukrajiny“* (Mearsheimer 2014). To znamenalo zdůraznit, že Ukrajina by měla být neutrální stát mezi Západem a Východem. Takové kroky by mohly vést k ukončení konfliktu a zlepšení vztahů mezi USA a Ruskem (Mearsheimer 2014). Tato strategie by ovšem pro USA znamenala uznání porážky.

Bohužel se situace neuklidňovala, ale naopak eskalovala. Začátkem dubna 2014 se nepokoje přemístily na východ Ukrajiny. V Doněcké a Luhanské oblasti napětí přerostlo v povstání proruských separatistů (Fojtek 2017: 181). USA předpokládaly, že za vývojem událostí na východě Ukrajiny stojí Rusko. Naopak Moskva označila protesty za spontánní (Gerstein 2014). Konflikt mezi USA a Ruskem kvůli Ukrajině připomíná svými znaky válku v zastoupení, které se vedly během studené války (AbuKhalil 2014). Reakcí na tuto ruskou agresi byla návštěva prezidenta Obamy na jaře roku 2014 ve Varšavě a v září 2014 v Tallinnu. Ve svém proslovu předneseném v Tallinnu, potvrdil, že USA si jsou vědomy svého závazku ke členským státům NATO¹⁹, včetně těch, které byly dříve součástí SSSR (White House 2014c). Cílem těchto návštěv bylo pravděpodobně uklidnit spojence NATO.

Anexe Krymu a válka na Ukrajině vztahy USA a Ruska významně poškodily. USA byly kroky Ruské federace zaskočeny a byly nuceny zcela přehodnotit svou strategii. Jisté náznaky ochlazování vztahů mezi oběma zeměmi byly viditelné již v době, kdy se do úřadu prezidenta Ruské federace vrátil Vladimir Putin, ovšem po událostech na Ukrajině se podle některých odborníků tyto vztahy vrátily na úroveň studené války. Obama na válku na Ukrajině reagoval spíše rétoricky, kdy sice poskytl ukrajinské vládě finanční pomoc, ale z jeho dalších kroků bylo evidentní, že se do sporu nechce příliš zapojovat.

3.3 Zhodnocení Obamovy zahraniční politiky vůči Rusku a její kritika odborníky

Poslední podkapitola práce představuje kritiku zahraniční politiky vůči Ruské federaci prezidenta Baracka Obamy. Zmíněna je kritika odborníků, jako jsou Stephen Walt, John Mearsheimer, Noam Chomsky, Bret Stephens nebo Gideon Rose. Dále je

---

¹⁹ Odkazoval na článek 5 Washingtonské smlouvy, zakládajícího dokumentu NATO. V něm stojí, že „Smluvní strany se dohodly, že ozbrojený útok proti jedné nebo více z nich v Evropě nebo Severní Americe bude považován za útok proti všem, a proto se dohodly, že dojde-li k takovému ozbrojenému útoku, každá z nich, uplatňujíc právo na individuální nebo kolektivní sebeobranu uznané článkem 51 Charty OSN, pomůže smluvní straně nebo stranám takto napadeným tím, že neprodleně podnikne sama a v součinnosti s ostatními stranami takovou akci, jakou bude považovat za nutnou, včetně použití ozbrojené síly, s cílem obnovit a zachovat bezpečnost severoatlantického prostoru. Každý takový útok a veškerá opatření učiněná v jeho důsledku budou neprodleně oznámena Radě bezpečnosti. Tato opatření budou ukončena, jakmile Rada bezpečnosti přijme opatření nutná pro obnovení a zachování mezinárodního míru a bezpečnosti.“ (Washingtonská smlouva: 1949)

v této části posuzováno, jestli se Obamově administrativě podařilo splnit cíle, které byly stanoveny smlouvou New START.

Barack Obama zastával úřad prezidenta v letech 2009–2017. V době, kdy nastupoval do úřadu, představil tři pilíře své zahraniční politiky. Jedním z těchto pilířů bylo jaderné odzbrojování a proliferace (Bindi 2015: 49). Tento pilíř měl velmi blízko k „resetu“ vztahů s Ruskem, kdy USA a Rusko vlastní více než 95 % světového jaderného arzenálu. Podle zprávy vydané Ministerstvem zahraničí se USA podařilo implementovat dohodu a cíle v ní byly splněny v srpnu 2017 (U.S. Department of State 2018). Pokud jde tedy o otázku odzbrojování, nejvýznamnějším úspěchem Obamovy administrativy byla dohoda New START, kterou uzavřel s ruským prezidentem Medveděvem.

Profesor Stephen Walt, uznávaný odborník na mezinárodní vztahy a představitel neorealistického proudu, hodnotil Obamovu zahraniční politiku poměrně přísně. Podle Walta byla myšlenka „resetu“ správná, ovšem pokusy Obamy a dalších členů jeho administrativy podporovat demokracii ve střední Evropě a také v Rusku, nebyly Moskvou vítány (Walt 2017). S tímto názorem souhlasí i John Mearsheimer a Noam Chomsky, kteří se také domnívají, že snaha rozšiřovat vliv Západu a demokracie do východní Evropy je podle nich jedním z důvodů, proč Rusko intervenovalo na Ukrajině (Mearsheimer citován in Davison 2017, Chomsky citován in Democracy Now! 2015). Je ale třeba zmínit, že tyto tendence rozšiřování vlivu Západu, tedy NATO a EU, existovaly již dlouho předtím, než Obama nastoupil do úřadu prezidenta.

Dále dle Walta byla politováníhodné, že Obama byl tak nepřipraven a zaskočen Ruskou anexí Krymu, protože velké mocnosti jako je Rusko jsou vždy obezřetné vůči svým sousedním státům a „*Moskva dala velmi jasně najevo, již od roku 2008, že nedovolí Ukrajině a Gruzii přiblížit se k NATO bez boje*“ (Walt 2017). Směřování Ukrajiny k EU znamenalo orientaci na západ, což je dle Ruska synonymum pro NATO, a to Putin nehodlal dopustit. Walt také kritizoval přístup Obamovy administrativy k Arabskému jaru, která se chybně domnívala, že protesty povedou k liberální demokracii a podcenil „*schopnost extrémistů zneužít mocenské vakuum*“ (Walt 2017). Jako důvody těchto neúspěchů vidí fakt, že se Obama obklopil lidmi, kteří věří, že USA musí vést v záležitostech, jako je demokracie, svobodný trh a lidská práva. Obama nebyl schopen určit jasné strategické priority, místo toho cítil povinnost vyjádřit se k většině globálních problémů. V případě Ruska se domníval, že Putinovým cílem bude liberalizovat padající

ruskou ekonomiku. „*Putin ovšem měl jiné priority a verbální závazky v době, kdy se NATO více posouvalo na východ, nestačily*“ (Walt 2017). I přes dobrý začátek v podobě „resetu“ byla tedy dle Walta Obamova strategie vůči Rusku neúspěšná.

Stejně tak se domnívá novinář Bret Stephens, který píše pro *The New York Times*, že Obama se především vymlouval chyby svého předchůdce prezidenta Bushe. Dle Stephense se ale každý prezident musí potýkat s problémy, které mu zanechal jeho předchůdce a jeho pokus o „reset“ byl selháním (Stephens 2015). Naopak Gideon Rose, editor renomovaného časopisu *Foreign Affairs*, se domnívá, že Obama udělal dobře, když se nenechal úplně zatáhnout do konfliktů, jako byly Sýrie či Ukrajina (Rose 2015). Podle něj využití sankcí nebo dronů místo přímého posílání vojáků do konfliktů nebylo naivitou a znakem slabosti, jak se jeho kritici domnívají (tamtéž). Podle něj byla reakce na události na Ukrajině přiměřená, protože je třeba vzít v potaz, že „*Ukrajina byla hlavním zájmem pro Rusko, ale pouze vedlejším zájmem pro Západ*“ (Rose 2015). Zde jako příklad uvádí, že USA v minulosti například neintervenovaly do Československa v roce 1968, takže by bylo neobjektivní kritizovat prezidenta Obamu za to, že neintervenoval na Ukrajině, která není členským státem NATO (Rose 2015). Rose se tedy domnívá, že prestiž USA se nesníží, i když se vojensky nezapojí do konfliktů, jako je například Ukrajina.

Jak tvrdí novinář Geoff Dyer z *Financial Times*, Obama se snažil, aby se americká zahraniční politika transformovala do podoby, která by brala v potaz multipolární svět. Jeho hlavním cílem bylo neopakovat chyby svého předchůdce prezidenta Bushe (Dyer 2017). Bohužel v době, kdy opouštěl úřad prezidenta, byly vztahy s Ruskem stejně špatné, jako když do funkce vstupoval. I přes slibné kroky v první části jeho prezidentství se s návratem Putina do funkce prezidenta všechny naděje na lepší vztah rozplynuly (tamtéž). Podle Dyer se prezident Obama „*pokusil zvolit střední cestu s Ruskem, když podporoval tvrdé sankce kvůli anexi Krymu a intervenci na východní Ukrajinu, ale blokoval návrhy poslat zbraně ukrajinské vládě*“ (Dyer 2017). Za tento postoj byl ovšem kritizován republikánskou stranou, která jej obvinila ze slabosti. Na druhou stranu je ovšem třeba zvážit možnost, že pokud by Obama zbraně poskytl ukrajinské straně, mohl by konflikt eskalovat.

Odborníci nejsou schopni se shodnout na tom, zda myšlenka „resetu“ vztahů USA a Ruska byla zcela špatná. Podle Breta Stephense byla politika „resetu“ naprostým selháním. Stephen Walt, John Mearsheimer a Noam Chomsky se domnívají, že myšlenka

„resetu“ nebyla špatná, ale že byla neslučitelná se snahami podporovat demokratické hodnoty v Rusku a východní Evropě. Když Barack Obama nastupoval do úřadu prezidenta, představil jako jeden z hlavních cílů své administrativy „reset“ vztahů s Ruskem. Tato strategie přinesla úspěch v podobě odzbrojovací smlouvy New START, ovšem následkem války na Ukrajině byl „reset“ ukončen a po osmi letech, kdy úřad opouštěl, byly vztahy USA a Ruska na úrovni studené války.

Závěr

Prezidenta Barack Obama vstupoval do úřadu s vizí „resetu“ vztahu mezi USA a Ruskem. Chtěl zlepšit vztahy mezi oběma zeměmi, které byly zhoršeny následkem války v Gruzii za jeho předchůdce prezidenta Bushe. Obamova kritika byla velmi jasná. Špatné vztahy, v době kdy nastupoval do úřadu v roce 2009, byly způsobeny Bushovým příliš agresivním přístupem a jeho projektem výstavby protiraketového komplexu ve střední Evropě, který byl Ruskem vnímán jako ohrožující ruskou bezpečnost. Proto na začátku svého prezidentství oznámil záměr „resetovat“ vztahy s Ruskou federací a navázat spolupráci v oblastech, kde jsou zájmy USA a Ruska stejné. O „reset“ vztahů s Ruskem usiloval, protože chtěl získat podporu Ruska pro novou odzbrojovací smlouvu. Ačkoliv mezi oběma státy panovala jistá míra nedůvěry, v dubnu roku 2010 slavila Obamova politika „resetu“ první velký úspěch. Tím byl podpis nové smlouvy New START, která zavazovala oba státy k omezení jejich jaderného arzenálu. Smlouva byla dle některých kritiků nedostatečná, jiní ji hodnotili pozitivně, především proto, že obsahovala kontrolní mechanismy. Cíle stanovené v dohodě se podařilo splnit v roce 2017. Obama byl kritizován za to, že „reset“ postavil pouze na spolupráci v oblasti jaderného odzbrojování a ignoroval vnitřní problémy Ruska jako například porušování svobody tisku.

Později se ovšem ukázalo, že spolupráce v oblastech, kde zájmy Ruska a USA nejsou stejné, je problematická. I přes počáteční neshody, nakonec prezident Medveděv svolil k usnesení bezletové zóny nad Libyí s cílem pomoci rebelům proti režimu. Poté co byl ovšem Kaddáfí zabit, Rusko protestovalo proti akci NATO, která dle nich překročila rámec mandátu uděleným OSN. Někteří odborníci se domnívají, že tento incident hrál zásadní roli při řešení občanské války v Sýrii. Zde totiž Rusko již nebylo ochotné spolupracovat se USA. Sýrie měla pro Rusko velký strategický význam a plně podporovala Assadův režim a veškeré rezoluce proti němu v Radě Bezpečnosti OSN blokovala. Naopak USA chtělo Assada odstranit kvůli porušování lidských práv v zemi, ovšem nebyly ochotné se do konfliktu zapojovat vojensky. Po chemickém útoku proti civilnímu obyvatelstvu se situace změnila a Rusko bylo ochotné podpořit rezoluci, jejímž cílem bylo zničení chemických zbraní v Sýrii. Důvodem ovšem nebyla touha spolupracovat s USA, ale obavy, že by USA v Sýrii intervenovaly. Tímto krokem se snížil tlak na Assadův režim, problém porušování lidských práv to ovšem nevyřešilo, takže pro Obamovu administrativu to bylo pouze malé vítězství. Zásadní bylo rozdílné vnímání

problému Ruskem a USA. Pro USA byla nejzásadnější otázka porušování lidských práv, zatímco pro Rusku měla mnohem větší význam státní suverenita. Právě tato neshoda ukázala, že limity spolupráce USA a Ruska jsou tam, kde nejsou jejich zájmy stejné.

Návrat Vladimira Putina do funkce prezidenta zásadním způsobem změnila vztah USA a Ruska. Již před volbami byla viditelná protiamerická rétorika během jeho prezidentské kampaně, která dokonce vygradovala odstoupením amerického velvyslance McFaula. Obama byl kritizován, že se příliš spoléhal na spolupráci s Medveděvem, i když bylo všeobecně známo, že skutečnou moc drží Putin. Na začátku druhého období prezident Obama stále doufal, že spolupráce s Ruskem bude možná. Konflikt na Ukrajině tyto domněnky ovšem zcela vyvrátil. V době, kdy začaly protesty na Ukrajině, varovala Obamova administrativa Rusko, ať do situace nijak nezasahuje. Prezident Putin ovšem na tato varování nedbal a ruské vojenské jednotky obsadily poloostrov Krym. Těmto událostem následovalo referendum, ve kterém se obyvatelé Krymu vyslovili pro připojení Krymu k Ruské federaci. USA označily referendum za nelegitimní a obvinily Rusko z narušení územní suverenity Ukrajiny. Situace se ještě zhoršila, když se konflikt přesunul na východ Ukrajiny, kde vypuklo povstání proruských separatistů. Prezident Obama na tyto události reagoval zavedením ekonomických sankcí proti Rusku a finanční podporou ukrajinské vlády. Další kroky, které podnikl, byly spíše symbolického charakteru. Spojence NATO ujistil, že USA stojí za svými závazky a hodlá je dodržet. Reagoval tak na obavy států, které se nacházely blízko Ruska.

Zahraniční politika prezidenta Obamy vůči Rusku se setkala s kritikou odborníků z mnoha důvodů. Jednou z příčin, proč „reset“ selhal, bylo podle nich ignorování skutečnosti, že podporování demokracie ve střední Evropě nebylo vnímáno Ruskem pozitivně. Dále se odborníci domnívají, že snahy západu rozšířit svůj vliv více na východ bylo Ruskem chápáno jako akt agrese. Je ovšem důležité zmínit, že prezident Obama nebyl prvním prezidentem USA, který jednal stejně. Dalším důvodem kritiky byly kroky, které Obama podnikl v reakci na válku na Ukrajině. Podle některých odborníků byly sankce nedostatečnou odpovědí na ruskou agresi. Obama na konflikt reagoval spíše rétoricky a trval na tom, že válka na Ukrajině je regionální spor, do kterého by se USA neměly vojensky zapojovat. Následkem tohoto konfliktu se vztahy Ruska a USA významně zhoršily.

Cílem této práce bylo analyzovat Obamovu zahraniční politiku vůči Ruské federaci. Pro tento účel byla stanovena výzkumná otázka, která zní “*Jaká byla zahraniční politika vůči Ruské federaci během prezidentství Baracka H. Obamy?*”. Na tuto otázku bylo odpovídáno ve třech kapitolách, které se zaměřují na významné události, na nichž je demonstrován Obamův přístup k Rusku. Mezi tyto události patří podpis odzbrojovací dohody *New START*, občanská válka v Libyi, válka v Sýrii a krize na Ukrajině. Téma americké zahraniční politiky je zpracováno mnoha odborníky, jejichž analýzy práce používá. K tématu lze současně nalézt dostatek literatury. Jednou z překážek analyzování tohoto tématu je skutečnost, že se každý autor dívá na problematiku z jiného úhlu, a proto může být náročné podat vyvážené shrnutí, které by zahrnovalo všechny názorové proudy.

Rozsah bakalářské práce neumožňuje podrobnou analýzu dalších relevantních událostí než těch, které jsou zmíněny. Téma americké zahraniční politiky vůči Ruské federaci by ovšem mohlo být rozpracováno v budoucnosti jako například komparace přístupu prezidenta Obamy a jeho nástupce prezidenta Donalda J. Trumpa. V takové práci by mohly být srovnány strategie a kroky těchto administrativ. Autorka si je vědoma limitů této práce, která je popisnějšího charakteru. Zároveň se ovšem domnívá, že bakalářská práce poskytuje obsáhlé zhodnocení zahraniční politiky USA vůči Ruské federaci v éře prezidenta Obamy.

Literatura

Abbas, Mohammed. 2011. „A million Libyans need aid as UK, France seek no-fly zone“. *Reuters*. 8. 3. 2011 (online). Dostupné z: <<https://www.reuters.com/article/us-libya-protests/a-million-libyans-need-aid-as-uk-france-seek-no-fly-zone-idUSTRE71G0A620110308>> (10. 4. 2018).

Abdullaev, Nabi. 2011. „Lavrov Eases Libya Stance, But NATO Rift Stays“. *The Moscow Times*. 18. 4. 2011 (online). Dostupné z: <<https://themoscowtimes.com/news/lavrov-eases-libya-stance-but-nato-rift-stays-6363>> (10. 4. 2018).

AbuKhalil, As'ad. 2014. „The 8 Proxy Wars Going On in Syria Right Now“. *The Huffington Post*. 24. 9. 2014 (online). Dostupné z: <https://www.huffingtonpost.com/asad-abukhalil/syria-proxy-wars_b_5874488.html> (10. 4. 2018).

Al Jazeera. 2018. “Syria's Civil War Explained from the Beginning.” *Al Jazeera*, 14. 4. 2018 (online), <www.aljazeera.com/news/2016/05/syria-civil-war-explained-160505084119966.html>. (20. 4. 2018).

Andrade, Lyida, Garry Young, 1996. Presidential Agenda Setting: Influences on the Emphasis of Foreign Policy. *Political Research Quarterly*, 49 (3): 591–605. Dostupné z: <<http://www.jstor.org/>> (17. 5. 2017)

Applebaum, Anna. 2015. „Obama and Europe“. *Foreign Affairs*. 94 (5) (online). Dostupné z: <<https://www.foreignaffairs.com/articles/europe/obama-and-europe>> (10. 4. 2018).

Baker, Peter. 2015. “A Biden Run Would Expose Foreign Policy Differences With Hillary Clinton.” *The New York Times*. 9. 10. 2015 (online). Dostupné z: <www.nytimes.com/2015/10/10/us/politics/a-biden-run-would-expose-foreign-policy-differences-with-hillary-clinton.html> (10. 4. 2018).

Barry, Ellen. 2011. Putin Once More Moves to Assume Top Job in Russia. *New York Times*. 24. 9. 2011 (online). Dostupné z:

<<https://www.nytimes.com/2011/09/25/world/europe/medvedev-says-putin-will-seek-russian-presidency-in-2012.html>> (10. 4. 2018).

Bečka, Jan. 2017, „Obamova administrativa a konflikt v Sýrii: institucionalizace krize v mezinárodních vztazích?“. Pp. 192 in Fiřtová, Magdalena, Jan Hornát, Jana Sehnálková (eds). *Prezidentství Baracka Obamy: naplněné vize?*. Praha: Nakladatelství Karolinum

Biden, Joe. 2009. „Remarks by Vice President Biden at 45th Munich Conference on Security Policy“. *The White House*. 7. 2. 2009 (online). Dostupné z: <<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/remarks-vice-president-biden-45th-munich-conference-security-policy>> (10. 4. 2018).

Bindi, Federiga. 2015. „Transatlantic Foreign Policy Cooperation in the Obama Era“. Pp. 43 in Buonanno, Laurie, Natalia Cuglesan, Keith Henderson (eds.). *The New and Changing Transatlanticism: Politics and Policy Perspectives*. New York: Taylor & Francis

Black, Joseph. 2014. *The Russian Presidency of Dmitry Medvedev, 2008-12: the next Step Forward or Merely a Time out?*. London: Routledge.

Bohm, Michael. 2014. „Farewell, Ambassador McFaul.“ *The Moscow Times*. 14. 2. 2014 (online). Dostupné z: <themoscowtimes.com/articles/farewell-ambassador-mcfaul-32080>.

Borger, Julian. 2009. „Barack Obama and Dmitry Medvedev hold London talks before G20 summit“. *The Guardian*. 1. 4. 2009 (online). Dostupné z: <<https://www.theguardian.com/world/2009/apr/01/barack-obama-dmitri-medvedev-nuclear-disarmament>>

Borger, Julian. 2013. „Syrian chemical attack used sarin and was worst in 25 years, says UN“. *The Guardian*. 17. 9. 2013 (online). Dostupné z: <<https://www.theguardian.com/world/2013/sep/16/syrian-chemical-attack-sarin-says-un>> (10. 4. 2018).

Bowen, Jeremy. 2013. „US and Russia agree Syria chemical weapons deal“. *BBC News*. 14. 9. 2013 (online). Dostupné z: <<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-24091633>> (10. 4. 2018).

Boyalé, Michael. 2010. „Obama's new national security vision“- The Guardian. 29. 5. 2010 (online). Dostupné z: <<https://www.theguardian.com/commentisfree/cifamerica/2010/may/29/barack-obama-national-security-strategy>> (10. 4. 2018).

Bryanski, Gleb. 2011. „Putin likens U.N. Libya resolution to crusades“. *Reuters*. 21. 3. 2011 (online). Dostupné z: <<https://www.reuters.com/article/us-libya-russia/putin-likens-u-n-libya-resolution-to-crusades-idUSTRE72K3JR20110321>> (10. 4. 2018).

Byers, Dylan. 2012. „Press fear Obama private swearing in“. *Politico*. 7. 12. 2012 (online). Dostupné z: <<https://www.politico.com/story/2012/12/press-fear-obama-private-swearing-in-084776>> (10. 4. 2018).

Calabresi, Massimo. 2007. „Behind Bush's Missile Defense Push.“ *Time*, 5. 6. 2007 (online), Dostupné z: <content.time.com/time/nation/article/0,8599,1628289,00.html> (10. 4. 2018).

Cameron, Fraser. 2005. *US Foreign Policy after the Cold War*. London: Routledge.

Carafano, James. 2015. „Obama's 'lead from behind' strategy has US in full retreat“. The Heritage Foundation. 6. 2. 2015 (online). Dostupné z: <<https://www.heritage.org/global-politics/commentary/obamas-lead-behind-strategy-has-us-full-retreat>> (10. 4. 2018).

Carter, Ralph, James Scott. 2014. „Hitting the Russian Reset Button: Why is Cooperation So Hard?“. Pp. 190. in Ralph Carter (ed.). *Contemporary Cases in U.S. Foreign Policy: From Terrorism to Trade*. CQ Press: London

Cohen, Ariel. 2011. „Reset Regret: U.S. Should Rethink Relations with Russian Leaders“. *The Heritage Foundation*. 15. 6. 2011 (online). Dostupné z: <<https://www.heritage.org/europe/report/reset-regret-us-should-rethink-relations-russian-leaders>> (10. 4. 2018).

Cohen, Ariel. 2012. „How the U.S. Should Deal with Putin's Russia“. *The Heritage Foundation*. 7. 3. 2012 (online). Dostupné z: <https://www.heritage.org/europe/report/how-the-us-should-deal-putins-russia#_edn1> (10. 4. 2018).

Cooper, Helene. 2009. "In Security Shuffle, White House Merges Staffs." *The New York Times*, The New York Times, 26. 5. 2009 (online). Dostupné z: <www.nytimes.com/2009/05/27/us/27homeland.html> (10. 4. 2018).

Crosston, Matthew. 2014. „Cold War and Ayatollah Residues Syria as a Chessboard for Russia, Iran, and the United States“. *Strategic Studies Quarterly* 8 (4): 94–111. Dostupné z: <<http://www.jstor.org/stable/26270818>> (10. 4. 2018).

Davison, Derek. 2017. „Bacevich And Mearsheimer On Obama's Legacy“. *LobeLog*. 17. 1. 2017 (online). Dostupné z: <<https://lobelog.com/bacevich-and-mearsheimer-on-obamas-legacy/>> (10. 4. 2018).

Del Monte, Micaela, Eleni Lazarou. 2017. "How Congress and President Shape US Foreign Policy." *European Parliament / Think Tank*, 30. 3. 2017 (online). Dostupné z: <www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI%282017%29599381> (10. 4. 2018).

Department of the Treasury. 2011. „Executive Order 13582“. *Department of the Treasury*. 17. 8. 2011 (online). Dostupné z: <https://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/Programs/Documents/syria_eo_08182011.pdf> (10. 4. 2018).

Dougherty, Jill. 2009. "Analysis: Can Obama and Medvedev Reset Superpower Relationship?" *CNN*, Cable News Network, 6. 7. 2009 (online). Dostupné z: <edition.cnn.com/2009/WORLD/europe/07/06/russia.us.summit.analysis/index.html> (10. 4. 2018).

Dovere, Edward. 2014a. „Politics of blaming Obama on Ukraine“. *Politico*. 5. 3. 2014 (online). Dostupné z: <<https://www.politico.com/story/2014/03/democrats-obama-ukraine-russia-crimea-104322>> (10. 4. 2018).

Dovere, Edward. 2014a. „The Putin-Obama deep freeze“. *Politico*. 1. 3. 2014 (online). Dostupné z: <<https://www.politico.com/story/2014/03/vladimir-putin-barack-obama-ukraine-104132>> (10. 4. 2018).

Dovere, Edward. 2014b. „U.S. announces visa restrictions“. *Politico*. 6. 3. 2014 (online). Dostupné z: <<https://www.politico.com/story/2014/03/us-russia-visa-restrictions-104334>> (10. 4. 2018).

Dyer, Geoff. 2017. „Obama’s messy foreign policy legacy“. *Financial Times*. 16. 1. 2017 (online). Dostupné z: <<https://www.ft.com/content/f08c3476-d7a4-11e6-944b-e7eb37a6aa8e>> (10. 4. 2018).

Edwards, George, Dan Wood. 1999. Who Influences Whom? The President, Congress, and the Media. *The American Political Science Review*, 93 (2): 327–344. Dostupné z: <<http://www.jstor.org/>> (17. 5. 2017)

Eisen, Norman. 2009 “Arena Digest: Obama in Moscow.” *Politico*, 8. 7. 2009 (online). Dostupné z: <www.politico.com/story/2009/07/arena-digest-obama-in-moscow-024651> (10. 4. 2018).

Englund, Will. 2016. “The Roots of the Hostility between Putin and Clinton.” *The Washington Post*, 28. 7. 2016 (online). Dostupné z: <www.washingtonpost.com/world/europe/the-roots-of-the-hostility-between-putin-and-clinton/2016/07/28/85ca74ca-5402-11e6-b652-315ae5d4d4dd_story.html?utm_term=.410ab09ee2e7> (10. 4. 2018).

Epstein, Jennifer. 2012. „White House: Don't read into Putin's body language“. *Politico*. 18. 6. 2012 (online). Dostupné z: <<https://www.politico.com/blogs/politico44/2012/06/white-house-dont-read-into-putins-body-language-126540>> (10. 4. 2018).

Epstein, Jennifer. 2014a. „Obama tells Putin of 'deep concern'“. *Politico*. 1. 3. 2014 (online). Dostupné z: <<https://www.politico.com/story/2014/03/crimea-ukraine-putin-russia-104121>> (10. 4. 2018).

Epstein, Reid. 2014b. „Kerry: Russia behaving like it's the 19th century“. *Politico*. 2. 3. 2014 (online). Dostupné z: <<https://www.politico.com/blogs/politico-now/2014/03/kerry-russia-behaving-like-its-the-19th-century-184280>> (10. 4. 2018).

Ewing, Philip. 2014. „Hawks: Ukraine is Obama's fault“. *Politico*. 3. 3. 2014 (online). Dostupné z: <<https://www.politico.com/story/2014/03/hawks-ukraine-president-obamas-fault-104196>> (10. 4. 2018).

„Excerpts of Joe Biden Speech” *BBC News*. 7. 2. 2009, (online). Dostupné z: <news.bbc.co.uk/2/hi/americas/7876677.stm> (10. 4. 2018).

Fitzgerald, David, David Ryan. 2014. *Obama, US Foreign Policy and the Dilemmas of Intervention*. New York: Palgrave Macmillan

Fletcher, Michael. 2009. „Obama and Medvedev Reach Agreement to Reduce Nuclear Arsenals“. *Washington Post*. 7. 7. 2009 (online). Dostupné z: <<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2009/07/06/AR2009070600784.html>> (10. 4. 2018).

Fojtek, Jan. 2017. „Obamova politika vůči Rusku: od resetu po rekalibrace“ Pp. 167 in Fiřtová, Magdalena, Jan Hornát, Jana Sehnálková (eds). *Prezidentství Baracka Obamy: naplněné vize?*. Praha: Nakladatelství Karolinum

Franck, Thomas. 1980. „The Constitutional and Legal Position of the National Security Adviser and Deputy Adviser“. *The American Journal of International Law* 74 (3): 634–639. Dostupné z: <<http://www.jstor.org/>> (3. 5. 2017)

Frizell, Sam. 2014. „Crimea Votes to Leave Ukraine for Russia“. *Time*. 16. 3. 2014 (online). Dostupné z: <<http://time.com/26537/crimea-ukraine-russia-referendum-results/>> (10. 4. 2018).

Gearan, Anne, Scott Wilson. 2013. „U.S., Russia reach agreement on seizure of Syrian chemical weapons arsenal“. *The Washington Post*. 14. 9. 2013 (online). Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/world/us-russia-reach-agreement-on-seizure-of-syrian-chemical-weapons-arsenal/2013/09/14/69e39b5c-1d36-11e3-8685-5021e0c41964_story.html?noredirect=on&utm_term=.147828fd14b1> (10. 4. 2018).

Gerstein, Josh. 2009a. „New U.S.-Russia tone proves elusive“. *Politico*. 6. 7. 2009 (online). Dostupné z: <<https://www.politico.com/story/2009/07/new-us-russia-tone-proves-elusive-024608>> (10. 4. 2018).

Gerstein, Josh. 2009b. „Deal reached to cut nuclear arms“. *Politico*. 6. 7. 2009 (online). Dostupné z: <<https://www.politico.com/story/2009/07/deal-reached-to-cut-nuclear-arms-024562>> (10. 4. 2018).

Gerstein, Josh. 2014. „Obama, Putin talk Ukraine unrest“. *Politico*. 14. 4. 2014 (online). Dostupné z: <<https://www.politico.com/story/2014/04/ukraine-crimea-barack-obama-vladimir-putin-105690>> (10. 4. 2018).

Gordon, Michael. 2013. „U.S. and Russia Reach Deal to Destroy Syria’s Chemical Arms“. *The New York Times*. 14. 9. 2013. Dostupné z: <<https://www.nytimes.com/2013/09/15/world/middleeast/syria-talks.html?mtrref=www.google.cz>> (10. 4. 2018).

Gutterman, Steve. 2011. “Medvedev Signs Law Ratifying Russia-U.S. Arms Pact.” *Reuters*. 28. 1. 2011 (online). Dostupné z: <af.reuters.com/article/worldNews/idAFTRE70R2EN20110128> (10. 4. 2018).

Hahn, Gordon. 2013. „Russia in 2012 From “Thaw” and “Reset” to “Freeze”“. *Asian Survey* 53 (1): 214-223. Dostupné z: <<http://www.jstor.org/stable/10.1525/as.2013.53.1.214>> (10. 4. 2018).

Hamilton, Alexander, John Jay, James Madison. 1994. *Listy federalistů: soubor esejí psaných na podporu nové Ústavy předložené federálním Shromážděním 17. září 1787*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého.

Hammond, Paul. 1960. „The National Security Council as a Device for Interdepartmental Coordination: An Interpretation and Appraisal“. *The American Political Science Review* 54 (4): 899–910. Dostupné z: <<http://www.jstor.org/>> (17. 5. 2017)

Harding, Luke, Ian Traynor. 2009. “Obama Abandons Missile Defence Shield in Europe.” *The Guardian*, 17. 9. 2009 (online), Dostupné z: <www.theguardian.com/world/2009/sep/17/missile-defence-shield-barack-obama> (10. 4. 2018).

Horton, Alex. 2017. “The Magnitsky Act, Explained.” *The Washington Post*. 14. 7. 2017 (online). Dostupné z: <www.washingtonpost.com/news/the-fix/wp/2017/07/14/the-magnitsky-act-explained/?utm_term=.f26c21a8c958> (10. 4. 2018).

Howard, Philip, Malcolm Parks. 2012. “Social Media and Political Change: Capacity, Constraint, and Consequence.” *Journal of Communication*, 62 (2): 359–362. 1. dubna. 2012. Dostupné z: <<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/j.1460-2466.2012.01626.x>> (10. 4. 2018).

Huff, Jessica. 2014. „Graham to Obama: 'Not your strong suit'“. *Politico*. 2. 3. 2014 (online). Dostupné z: <<https://www.politico.com/blogs/politico-now/2014/03/02/graham-to-obama-not-your-strong-suit-184283>> (10. 4. 2018).

Chafetz, Josh. 2017. *Congress's Constitution: Legislative Authority and the Separation of Powers*. London: Yale University Press

Katz, Mark. 2012. „Why Putin can't be forced to deal“. CNN. 19. 6. 2012 (online). Dostupné z: <<https://edition.cnn.com/2012/06/19/opinion/katz-putin-obama/index.html>> (10. 4. 2018).

Kendall, Bridget. 2014. „Ukraine Crisis: Putin Signs Russia-Crimea Treaty.“ *BBC News*, 18. 3. 2014 (online). Dostupné z: <www.bbc.com/news/world-europe-26630062> (10. 4. 2018).

Kengor, Paul. 2000. „The Vice President, Secretary of State, and Foreign Policy“. *Political Science Quarterly*. 115 (2): 175–199. Dostupné z: <<http://www.jstor.org/>> (17. 5. 2017)

Kuperman, Allan. 2015. „Obama's Libya Debacle“. *Foreign Affairs*. 94 (2), (online). Dostupné z: <<https://www.foreignaffairs.com/articles/libya/obamas-libya-debacle>> (10. 4. 2018).

Lagon, Mark. 2011. „The Value of Values“. *World Affairs*. 174 (3): 69–77. Dostupné z: <<http://connection.ebscohost.com/c/articles/77673877/value-values>> (14.4. 2018)

Laidi, Zaki. 2012. *Limited Achievements: Obama's Foreign Policy*. Palgrave Macmillan: New York

Lally, Kathy, Karen DeYoung. 2011. „Putin accuses Clinton, U.S. of fomenting election protests“. *The Washington Post*. 8. 12. 2011 (online). Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/world/europe/putin-accuses-clinton-us-of-stirring-election-protests/2011/12/08/gIQA0MUDfO_story.html?utm_term=.acdcfcd9068> (10. 4. 2018).

Lally, Kathy, Will Englund. 2011. „Monitors find Russian elections flawed“. *The Washington Post*. 5. 12. 2011 (online). Dostupné z:

<https://www.washingtonpost.com/world/europe/monitors-find-russian-elections-flawed/2011/12/05/gIQAzrhqXO_story.html?utm_term=.1dcec51b493e> (10. 4. 2018).

Levs, Josh, Holly Yan. 2013. „'War crime': U.N. finds sarin used in Syria chemical weapons attack“. *CNN News*. 17. 9. 2013 (online). Dostupné z: <<https://edition.cnn.com/2013/09/16/politics/syria-civil-war/index.html>> (10. 4. 2018).

Lewis, Paul. 2009. “Hillary Clinton Backs 'Smart Power' to Assert US Influence around World.” *The Guardian*. 13. 1. 2009 (online). Dostupné z: <www.theguardian.com/world/2009/jan/13/hillary-clinton-confirmation-hearing-senate> (10. 4. 2018).

MacAskill, Ewen, Luke Harding. 2009. US and Russia close in on nuclear treaty. *The Guardian*. 15. 12. 2009 (online). Dostupné z: <<https://www.theguardian.com/world/2009/dec/15/us-russia-nuclear-arms-treaty>> (10. 4. 2018).

MacAskill, Ewen. 2011. „Barack Obama throws full US support behind Middle East uprisings“. *The Guardian*. 20. 5. 2011 (online). Dostupné z: <<https://www.theguardian.com/world/2011/may/19/barack-obama-us-support-middle-east-uprisings>> (10. 4. 2018).

Masters, Jonathan. 2016. “The U.S. Vice President and Foreign Policy.” *Council on Foreign Relations*, 22. 9. 2016 (online). Dostupné z: <www.cfr.org/backgrounders/us-vice-president-and-foreign-policy> (10. 4. 2018).

McManus, Doyle. 2015. “Where Joe Biden and Hillary Clinton Are a World Apart.” *Chicagotribune.com*, 3. 9. 2015 (online). Dostupné z: <www.chicagotribune.com/news/opinion/commentary/ct-joe-biden-versus-hillary-clinton-20150903-story.html> (10. 4. 2018).

Mearsheimer, John. 2014. „Getting Ukraine Wrong“. *The New York Times*. 13. 3. 2014 (online). Dostupné z: <<http://nyti.ms/1dUeUQa>> (10. 4. 2018).

Miller, Zeke. 2014. „Obama Orders Sanctions Against Ukraine Agitators, Opposes Crimea Split“. *Time*. 6. 3. 2014 (online). Dostupné z: <<http://time.com/13902/barack-obama-ukraine-russia/>> (10. 4. 2018).

„MSC 2009” *Munich Security Conference*, (online). Dostupné z: <www.securityconference.de/en/activities/munich-security-conference/msc-2009/> (10. 4. 2018).

Murray, Shailagh, Paul Kane. 2009. “Senate Confirms 7 Obama Cabinet Picks, but Clinton Is Kept on Hold.” *The Washington Post*, WP Company, 21. 1. 2009 (online). Dostupné z: <www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2009/01/20/AR2009012003605.html> (10. 4. 2018).

Myers, Steven, et al. 2008. “On the Issues: Russia.” *The New York Times*. (online) Dostupné z: <www.nytimes.com/elections/2008/president/issues/russia.html> (10. 4. 2018).

Myers, Steven. 2015. „The real story behind Putin’s Syria strikes“. *Politico*. 10. 1. 2015 (online). Dostupné z: <<https://www.politico.eu/article/the-real-story-behind-putins-syria-strikes-medvedev-russia/>> (10. 4. 2018).

Myers. Steven. 2008. „Bush, Sending Aid, Demands That Moscow Withdraw“. *The New York Times*. 13. 8. 2008 (online). Dostupné z: <<https://www.nytimes.com/2008/08/14/world/europe/14georgia.html>> (10. 4. 2018).

„National Security Act of 1947” *U.S. Department of State*, Dostupné z: <history.state.gov/milestones/1945-1952/national-security-act> (10. 4. 2018).

„National Security Council“. *The White House*, (online). Dostupné z: <<https://obamawhitehouse.archives.gov/administration/eop/nsc>> (10. 4. 2018).

„National Security Strategy 2010“ *National Security Strategy Archive*, (online). Dostupné z: <<http://nssarchive.us/national-security-strategy-2010/>> (10. 4. 2018).

NATO. 2011. „Operation UNIFIED PROTECTOR NATO No-Fly Zone over Libya“. *NATO*. 25. 3. 2011 (online). Dostupné z: <https://www.nato.int/nato_static/assets/pdf/pdf_2011_03/unified-protector-no-fly-zone.pdf> (10. 4. 2018).

„New START” *U.S. Department of State*, (online). Dostupné z: <www.state.gov/t/avc/newstart/>. (10. 4. 2018).

„Noam Chomsky: After Dangerous Proxy War, Keeping Ukraine Neutral Offers Path to Peace with Russia” *Democracy Now!*, 2. 3. 2015 (online). Dostupné z: <www.democracynow.org/2015/3/2/noam_chomsky_after_dangerous_proxy_war> (10. 4. 2018).

Obama, Barack. 2008. “Full Text: Obama's Foreign Policy Speech.” *The Guardian*. 16. 7. 2008 (online). Dostupné z: <www.theguardian.com/world/2008/jul/16/uselections2008.barackobama> (10. 4. 2018).

„Obama and Putin discuss Syria, other topics during two-hour talk“. *CNN*. 19. 6. 2012 (online). Dostupné z: <<https://edition.cnn.com/2012/06/18/us/mexico-g20-obama-putin/index.html>> (10. 4. 2018).

Oueslati, Salah. 2014. „U.S. Foreign Policy and the Complex Factors in the Decision-Making Process“. *Society* 51 (5): 472–481. Dostupné z <<http://search.ebscohost.com/>> (17. 5. 2017)

Parker, John, Michael Kofman. 2013. *Russia Still Matters: Strategic Challenges and Opportunities for the Obama Administration*. Washington DC: Center for Strategic Research. Dostupné z: <<https://www.hsdl.org/?view&did=734287>> (10. 4. 2018).

Peake, Jeffrey. 2001. „Presidential Agenda Setting in Foreign Policy. *Political Research Quarterly*“. 54 (1): 69–86. Dostupné z: <<http://www.jstor.org/>> (17. 5. 2017)

Pease, Kelly-Kate. 2012. *International Organizations*. Boston: Pearson.

Peterson, Paul. 1994. „The President's Dominance in Foreign Policy Making“. *Political Science Quarterly*, 109 (2): 215–234. Dostupné z: <<http://www.jstor.org/>> (17. 5. 2017)

Pifer, Steven. 2013. “SORT vs. New START: Why the Administration Is Leery of a Treaty.” *Brookings*, 15. 3. 2013 (online). Dostupné z: <www.brookings.edu/blog/up-front/2013/03/15/sort-vs-new-start-why-the-administration-is-leery-of-a-treaty/> (10. 4. 2018).

Pifer, Steven. 2009. "An Agenda for U.S.-Russian Relations in 2009." *Brookings*, 25. 2. 2009 (online). Dostupné z: <www.brookings.edu/testimonies/an-agenda-for-u-s-russian-relations-in-2009/> (10. 4. 2018).

Pifer, Steven. 2014. „To punish Putin, help Ukraine“. *The Reuters*. 17. 3. 2014 (online). Dostupné z: <<http://blogs.reuters.com/great-debate/2014/03/17/helping-ukraine-is-punishing-russia/>> (10. 4. 2018).

Pifer, Steven. 2015. "US-Russia Relations in the Obama Era: From Reset to Refreeze?". *OSCE Yearbook 2014*: 111–124., Dostupné z: <https://ifsh.de/file-CORE/documents/yearbook/english/14/Pifer-en_S.pdf> (10. 4. 2018).

Politico. 2014. „Russian troops seize Crimea“. *Politico*. 1. 3. 2014 (online). Dostupné z: <<https://www.politico.com/story/2014/03/russian-troops-crimea-ukraine-104130>> (10. 4. 2018).

„Putin Dubs McCain 'Nuts', Says US Drones Killed Gaddafi" *YouTube*, 15. 12. 2011 (video). Dostupné z: <www.youtube.com/watch?v=Al_m15uyMMc> (20. 4. 2018)

„Putin on Magnitsky Act: Why Do Those behind Guantanamo Lecture Us on Human Rights?" *RT International*, 13. 12. 2012 (online), Dostupné z: <www.rt.com/politics/putin-magnitsky-law-rights-975/> (10. 4. 2018).

Rogin, Josh. 2010a. „Senate GOP is not opposing new START treaty... yet“. *Foreign Policy*. 9. 4. 2010 (online). Dostupné z: <<http://foreignpolicy.com/2010/04/09/senate-gop-is-not-opposing-new-start-treaty-yet/>> (10. 4. 2018).

Rogin, Josh. 2010b. „Senate committee approves New START treaty amid concerns over Russian cheating; DeMint a no-show for vote“. *Foreign Policy*. 16. 9. 2010 (online). Dostupné z: <<http://foreignpolicy.com/2010/09/16/senate-committee-approves-new-start-treaty-amid-concerns-over-russian-cheating-demint-a-no-show-for-vote/>> (10. 4. 2018).

„Roll Call Vote 111th Congress - 1st Session" *U.S. Senate*, 21. 1. 2009, (online). Dostupné z: <www.senate.gov/legislative/LIS/roll_call_lists/roll_call_vote_cfm.cfm?congress=111&session=1&vote=00006> (10. 4. 2018).

Rose, Gideon. 2015. „What Obama Gets Right“. *Foreign Affairs* 94 (5) (online). Dostupné z: <<https://www.foreignaffairs.com/articles/2017-07-05/what-obama-gets-right>>. (10. 4. 2018).

Rubin, Barry. 1987. *Secrets of State: The State Department and the Struggle Over U. S. Foreign Policy*. Oxford: Oxford University Press.

Sanger, David. “Rebel Arms Flow Is Said to Benefit Jihadists in Syria.” *The New York Times*. 15. 10. 2012. Dostupné z: <www.nytimes.com/2012/10/15/world/middleeast/jihadists-receiving-most-arms-sent-to-syrian-rebels.html> (10. 4. 2018).

Shear, Michael, Scott Wilson. 2009. „Obama, Medvedev Pledge Cooperation“. *Washington Post*. 2. 4. 2009 (online). Dostupné z: <<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2009/04/01/AR2009040100242.html>> (10. 4. 2018).

Shear, Michael. 2010. Obama, Medvedev sign treaty to reduce nuclear weapons. *Washington Post*. 8. 4. 2010 (online). Dostupné z: <<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/04/08/AR2010040801677.html>> (10. 4. 2018).

Sheridan, Mary, William Branigan. 2010. “Senate Ratifies New U.S.-Russia Nuclear Weapons Treaty.” *The Washington Pos.* 22. 12. 2010 (online). Dostupné z: <www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/12/21/AR2010122104371_2.html?sid=ST2010122205900> (10. 4. 2018).

Sinjab, Lina. 2010. “Syria: Deadly Protests Erupt against Bashar Al-Assad.” *BBC News*. 25. 6. 2011 (online). <www.bbc.com/news/world-middle-east-13902967> (10. 4. 2018)

Siracusa, Joseph, Aiden Warren. 2017. *Weapons of Mass Destruction: The Search for Global Security*. Londýn: Rowman & Littlefield

Slaughter, Anne-Marie. 2012. „How to Halt the Butchery in Syria“. *The New York Times*. 23. 2. 2012 (online). Dostupné z: <<https://www.nytimes.com/2012/02/24/opinion/how-to-halt-the-butchery-in-syria.html?mtrref=undefined&assetType=opinion>> (10. 4. 2018)

- Smith, Ben, et al. 2010. "U.S. Pondered Military Use in Georgia." *POLITICO*, 3. 2. 2010 (online), Dostupné z: <www.politico.com/story/2010/02/us-pondered-military-use-in-georgia-032487> (10. 4. 2018)
- Smith, Lee. 2011. „Weakening Washington's Middle East Influence“. *Middle East Quarterly*. 18 (3). Dostupné z: <<https://www.meforum.org/articles/2011/weakening-washington-s-middle-east-influence>> (10. 4. 2018)
- Smith, Matt. 2012. „Syria exposes cool spots in U.S.-Russia ties“. CNN. 19. 6. 2012 (online). Dostupné z: <<https://edition.cnn.com/2012/06/18/world/analysis-us-russia-syria/index.html>> (10. 4. 2018)
- Solash, Richard. 2010. U.S. Senate Ratifies 'New Start' Nuclear Treaty With Russia. *Radio Free Europe*. 21. 12. 2010 (online). Dostupné z: <https://www.rferl.org/a/us_russia_start/2254395.html> (10. 4. 2018)
- Stent, Angela. 2012. „US–Russia Relations in the Second Obama Administration“. *Survival*. 54 (6): 123–138. Dostupné z: <<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00396338.2012.749635>> (10. 4. 2018)
- Stent, Angela. 2014. *The Limits of Partnership*. Oxford: Princeton University Press.
- Stephens, Bret. 2015. „What Obama Gets Wrong“. *Foreign Affairs* 94 (5). Dostupné z: <<https://www.foreignaffairs.com/articles/what-obama-gets-wrong>> (10. 4. 2018).
- Stuster, Dana. 2014. „White House To Russia: Stay Out Of Ukraine“. *Foreign Policy*. 23. 2. 2014 (online). Dostupné z: <<http://foreignpolicy.com/2014/02/23/white-house-to-russia-stay-out-of-ukraine/>> (10. 4. 2018)
- „Susan Rice: U.S. 'Is on the Side of the Ukrainian People'“ *NBCNews.com*. 23. 2. 2014 (video). Dostupné z: <www.nbcnews.com/storyline/ukraine-crisis/susan-rice-u-s-side-ukrainian-people-n36746> (10. 4. 2018).
- The Moscow Times 2014. „Reset' With U.S. Ended With Libya, Not Crimea, Putin Says“. *The Moscow Times*. 17. 4. 2014 (online). Dostupné z: <<https://themoscowtimes.com/articles/reset-with-us-ended-with-libya-not-crimea-putin-says-34134>> (10. 4. 2018)

The White House. 2012. „Remarks by the President to the White House Press Corps“. *The White House*. 20. 8. 2012 (online). Dostupné z: <<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2012/08/20/remarks-president-white-house-press-corps>> (10. 4. 2018)

The White House. 2009. „Remarks By President Barack Obama In Prague As Delivered.“ *The White House*, 5 4. 2009 (online). Dostupné z: <obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/remarks-president-barack-obama-prague-delivered> (10. 4. 2018)

The White House. 2009. „Remarks by President Obama and Russian President Medvedev after Meeting“. *The White House*. 18. 12. 2009 (online). Dostupné z: <<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/remarks-president-obama-and-russian-president-medvedev-after-meeting-0>> (10. 4. 2018)

The White House. 2012a. „Joint Statement by the President of the United States of America Barack Obama and the President of the Russian Federation Vladimir Putin“. *The White House*. 18. 6. 2012 (online). Dostupné z: <<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2012/06/18/joint-statement-president-united-states-america-barack-obama-and-preside>> (10. 4. 2018)

The White House. 2012b. „Remarks by President Obama at Press Conference After G20 Summit“. *The White House*. 20. černa 2012 (online). Dostupné z: <<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2012/06/20/remarks-president-obama-press-conference-after-g20-summit>>

The White House. 2013. „Remarks by the President in the State of the Union Address“. *The White House*. 12. 2. 2012 (online). Dostupné z: <<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2013/02/12/remarks-president-state-union-address>>

The White House. 2014a. „Statement by the President on Ukraine“. *The White House*. 28. 2. 2014 (online). Dostupné z: <<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2014/02/28/statement-president-ukraine>>

The White House. 2014b. „Readout of President Obama’s Call with President Putin“. *The White House*. 1. 3. 2014 (online). Dostupné z:

<<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2014/03/01/readout-president-obama-s-call-president-putin>>

The White House. 2014c. „Remarks by President Obama to the People of Estonia“. *The White House*. 3. 9. 2014 (online). Dostupné z: <<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2014/09/03/remarks-president-obama-people-estonia>>

Thompson, Nicholas. 2013. „Axis of Intervention: Why We Shouldn't Join the War in Syria“. *The New Yorker*. 18. 6. 2013 (online). Dostupné z: <<https://www.newyorker.com/news/daily-comment/axis-of-intervention-why-we-shouldnt-join-the-war-in-syria>>

„Transcript Of Clinton's Confirmation Hearing.“ *NPR*. 13. 1. 2009 (online). Dostupné z: <www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=99290981> (10. 4. 2018).

Trenin, Dmitri. 2012. „Putin the peacemaker?“ *Foreign policy* [online]. 28. 2. 2012 (online). Dostupné z: <<http://foreignpolicy.com/2012/02/28/putin-the-peacemaker/>>

Trenin, Dmitri. 2013. „The Mythical Alliance: Russia's Syria Policy“. *Carnegie Moscow Center*. Dostupné z: <<http://carnegieendowment.org/files/Brief-Trenin-RussiaSyria1.pdf>>

Trindle, Jamila. 2014. „The Magnitsky Flip-Flop.“ *Foreign Policy*. 15. 5. 2014 (online). Dostupné z: <foreignpolicy.com/2014/05/15/the-magnitsky-flip-flop/>

U.S. Department of State. 2018. „New START Treaty Central Limits Take Effect“. *U.S. Department of State*. 5. 2. 2018 (online). Dostupné z: <<https://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2018/02/277888.htm>>.

„U.S. Gift to Russia Lost in Translation.“ *YouTube*, 6. 3. 2009 (video). Dostupné z: <www.youtube.com/watch?v=0GdLCIHAMB0> (20. 4. 2018)

„Ústava USA“ *National Archives and Records Administration*, (online). Dostupné z: <<https://www.archives.gov/founding-docs/constitution-transcript>> (10. 4. 2018).

Walker, Shaun, Harriet Salem, Ewen MacAskill. 2014. „Russian 'invasion' of Crimea fuels fear of Ukraine conflict“. *The Guardian*. 1. 3. 2014 (online). Dostupné z: <<https://www.theguardian.com/world/2014/feb/28/russia-crimea-white-house>>

Walt, Stephen. 2017. „Barack Obama Was a Foreign-Policy Failure“. *The Foreign Policy*. 18. 1. 2017 (online). Dostupné z: <<http://foreignpolicy.com/2017/01/18/barack-obama-was-a-foreign-policy-failure/>>.

„Washingtonská smlouva“ *Natoaktual.cz*, (online). Dostupné z: <http://www.natoaktual.cz/na_zpravy.aspx?y=na_summit/washingtonskasmlouva.htm> (10. 4. 2018).

Whitmore, Brian. 2009. „Medvedev, Obama accent the positive in the first meeting“. *Radio Free Europe*. 1. 4. 2009 (online). Dostupné z: <https://www.rferl.org/a/Moscow_Washington_Try_To_Lead_By_Example_On_Arms_Control/1566069.html>.

Wintour, Patrick, Ewen MacAskill. 2012. „Obama fails to secure support from Putin on solution to Syria crisis“. *The Guardian*. 18. 6. 2012 (online). Dostupné z: <<https://www.theguardian.com/world/2012/jun/18/obama-support-putin-syria-g20>>

Yuhas, Alan. 2014. „Russian propaganda over Crimea and the Ukraine: how does it work?“. *The Guardian*. 17. 3. 2014 (online). Dostupné z: <<https://www.theguardian.com/world/2014/mar/17/crimea-crisis-russia-propaganda-media>>

Zygar, Mikhail. 2016. „The Russian Reset That Never Was“. *Foreign Policy*. 9. 12. 2016 (online). Dostupné z: <<http://foreignpolicy.com/2016/12/09/the-russian-reset-that-never-was-putin-obama-medvedev-libya-mikhail-zygar-all-the-kremlin-men/>>

Abstrakt

Tato bakalářská práce představuje vývoj americké zahraniční politiky vůči Rusku v éře prezidenta Baracka H. Obamy. Hlavním cílem této práce je zodpovědět hlavní výzkumnou otázku, jaká byla zahraniční politika vůči Ruské federaci během prezidentství Baracka H. Obamy. První kapitola řeší vliv jednotlivých aktérů na zahraniční politiku. V druhé kapitole je zkoumán pokus prezidenta Obamy o „reset“ vztahů mezi USA a Ruskem postavený na jaderném odzbrojování. Dále zkoumá, jaké byly limity této spolupráce na příkladech občanských válek v Sýrii a v Libyi. Ve třetí kapitole práce hodnotí reakci americké zahraniční politiky na válku na Ukrajině. V poslední části je hodnocena celková strategie prezidenta Obamy vůči Ruské federaci a její slabiny.

Klíčová slova: USA, americký zahraniční politika, Barack H. Obama, Ruská federace, aktéři zahraniční politiky, jaderné odzbrojování, mezinárodní vztahy

Abstract

This bachelor thesis introduces evolvement of US foreign policy towards Russia in the President Barack H. Obama's era. The main purpose of this work is to answer the research question what was US foreign policy towards Russian federation during Barack H. Obama's presidency. First chapter examines the influence of different actors on foreign policy. This text focuses in its second chapter to president Obama's effort to „reset“ relations between USA a Russia, which was based on nuclear disarmament. Next it examines what limits had this cooperation on the examples of Syrian Civil War or Libyan Civil War. In the third chapter work evaluates reaction of US foreign policy to war in Ukraine. In the last part is evaluated the whole strategy of president Obama towards Russian federation and what weaknesses it had.

Key words: USA, US foreign policy, Barack H. Obama, Russian Federation, foreign policy actors, nuclear disarmament, international relations